№ 37 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראָשען Lodzer Tageblat

לאָדזער טאָגעבלאַט

היינט 6 זייטען

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 10057, פון אַדמיניסטראַציע 10047. | מיטוואָך, פ' בשלח, י"ד שבט תר"צ | 12 lutego 1930 r. | 23-טער יאָהרגאַנג.

היינט די דריטע לעזונג פון בודזשעט

בודזשעט-קאָמיסיע אָפּגעלעגט דאָס בעטראַכטען דעם ענין טשעכאָוויטש

געזעץ פּראָיעקט וועגען אָפּשאַפען די נאַציאָנאַלע און רעליגיעזע בעגרענצונגען אָפּגעלעגט אויף מאָרגען. — ווייטערע דיסקוסיע איבער דער רעוויזיע פון דער קאָנסטיטוציע אין דער קאָמיסיע. — לינקע קלובען האַלטען זיך אָפּ פון שטימען איבער'ן בודזשעט.

30-טען אַפּריל ווערט געשלאָסען די סיים סעסיע

היינט די דריטע לעזונג פון בודזשעט

וואַרשע, 11. (טעל.)

[illegible] די דריטע לעזונג פון בודזשעט [illegible] ענדיגען די דיסקוסיע איבער'ן בודזשעט דעם 30 מערץ.

אין שייכות דערמיט ווערט שוין אין די פּאָליטישע קרייזן זעהר לעבהאַפט אַרומגערעדט די פראַגע, צי וועט איצט געשלאָסען ווערען די סיים-סעסיע צי נישט?

[illegible] מיטצואַרבעטן מיט דער רעגירונג. דער דיספּאָזיציע-פאָנד פון קרוינס-מיניסטער איז געשטראָכען געוואָרען און אַזוי ווייטער. דערנאָך האָט דער קלוב, אַז נאָכ'ן ערלעדיגען דעם בודזשעט דאַרף די סעסיע פון סיים און סענאַט געשלאָסען ווערען.

[illegible] די רעגירונג נעמט זיך אָפּילו אַרייינצוטראָגען אין סיים אַ אייגענעם אויסגעאַרבעטען דורכ'ן יוסטיץ-מיניסטער פּראָיעקט וועגען דער רעוויזיע פון דער קאָנסטיטוציע. און אַ דאַנק דער ראַזיגער ליבעראַלער גרופּע, און אויף [illegible]

[illegible] 1928.

לינקע קלובען וועלען זיך אָפּהאַלטען פון שטימען איבער'ן בודזשעט

וואַרשע, 11. (טעל.)

היינט זענען פאָרגעקומען אַ רייע בעראַטונגען פון פערשידענע קלובען וועגען דער בעציהונג צום בודזשעט. דער גרעסטער טייל לינקע קלובען האָט בעשלאָסען זיך אָפּצוהאַלטען פון שטימען. דאַגעגען איז אַנגענאָמען אַ קאַמף מיט דער פּראַ[illegible]

[illegible] ווי די 5. דעקעס „פּיאַסט" א. א. די מעהרהייט האָט זיך אַרויסגעזאָגט פאַר שטי[illegible]

[illegible] לינקע ווי דער אוקראַינער קלוב א. א.

אַלגעמיינע דיסקוסיע איבער'ן פּראָיעקט פון קאָנסטיטוציע-רעוויזיע

געהט ווייטער אין דער קאָנסטיטוציע-קאָמיסיע

וואַרשע, 11. (טעל.)

אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער קאָנסטיטוציע-קאָמיסיע האָט געזאָלט בעטראַכט ווערען דער געזעץ-פּראָיעקט וועגען אָפּשאַפען די נאַציאָנאַלע און רעליגיעזע בעגרענצונגען.

דעם געזעץ-פּראָיעקט האָט געזאָלט רעפערירען רעדנער. ליבערמאַן, אָבער היות ער איז געווען פערנומען אין דער בודזשעט-קאָמיסיע איז דאָס בעטראַכטען דעם ענין אָפּגעלעגט געוואָרען אויף דאָנערשטאַג.

צו דער היינטיגער זיצונג פון דער קאָנסטיטוציע קאָמיסיע איז אויך געקומען דער ווייצע יוסטיץ-מיניסטער שעטקאָווסקי. מען איז צוגעטרעטען צו דער דיסקוסיע איבער'ן פּראָיעקט פון דער קאָנסטיטוציע רעוויזיע.

רעפּוט. באַגינסקי („ווייזוואָלעניע") האָט פאָרגעלעגט נישט צוצוטרעטען צו דער ווייטערדיגער אַלגעמיינער דיסקוסיע, נאָר צו דער דיסקוסיע איבער די בעזונדערע אַרטיקלען. דער פאָרשלאָג איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען און מען איז צוגעטרעטען צו דער אַלגעמיינער דיסקוסיע.

רעפּוט. סטראָנסקי (נ. ד.) האַלט, אַז דער פּראָיעקט פון ב. ב. דאַרף טראָגען דאָס קעפּעל „אַ מיטעל ווי אַזוי איינצוהאַלטען די מאַכט אויף אייביג". היינט איז ב. ב. פאַר פערשטאַרקען די מאַכט פון מלוכה-פּרעזידענט, אָבער שטעלט זיך פאָר ווען מלוכה-פּרעזידענט זאָל זיין ראַשינסקי, דאַן וואָלט ב. ב. גופא מבטל געמאַכט איהר גאַנצע טעאָריע.

דאַן האַלט אַ לאַנגע רעדע רעפּוט. שטשעפּאַנסקי (פּראַקעס). ער רעדט וועגען זבאַנקראָט פון פּאַרלאַמענטאַריזם. די אַרבייטער מאַסען, זאָגט ער מוזען פיהרען אַ רעוואָלוציאָנערען קאַמף. צום סוף לעגט ער פאָר צו פערשטאַרקען די אויספיהר-מאַכט לויט'ן פּראָיעקט פון ב.ב.

30. אַפּריל ווערט געשלאָסען די סיים-סעסיע

וואַרשע, 11. (טעל.)

ווי מיר דערוויסען זיך וועט דעם 30 אַפּריל געשלאָסען ווערען די סיים-סעסיע און דעם 15 מאַי וועט צונויפגערופען ווערען אַ עקסטרא סעסיע פון סיים.

23 מערץ זיצונג פון אַדמיניסטראַטיווען ראַט ביי דער יודישער אַגענץ

אינזשיניער רוטענבערג איינגעלאַדען צו דער זיצונג

ירושלים, 11 (יט"א) ווי יט"ע דערוואוסט זיך וועט אינזש. רוטענבערג איינגעלאַדען ווערען צו דער זיצונג פון אַדמיניסטראַטיווען ראַט פון דער יודישער אַגענץ, וואָס וועט פאָרקומען דעם 23 מערץ אין לאָנדאָן און אויך צו דער סעסיע פון ציוניסטישען אַקציאָנס-קאָמיטעט.

מתיבתא גבוהה לתלמוד ולהוראה — ע"י — בית-הספר
"דרכי נעם"
של ג. א. ליסס
לודז, קילינסקי 50 — תיליפון 215-26.

מיטוואָך, חמשה עשר בשבט,
דעם 12-טען פעברואַר 1930 ד. י.
פּינקטליך 6 אָוונד קומט פאָר
אין „פילהאַרמאָניע"-זאַל
נאַרוטאָוויטשאַ 20

זאַל
פילהאַרמאָניע
נאַרוטאָוויטשאַ 20.

דער פייערליכער אַקט
פון צוטיילען די ערשטע היתר הוראה'ס
פון דער אויבענדערמאָנטער מתיבתא
צוזאַמען מיט אַן עפענטליכען אַרויסטריט פון די תלמידים.
אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן 20-יעהריגען יובילעאום פון לעהר-אַנשטאַלט „דרכי-נעם"
די ליישונג.
באַלקאָן רעזערווירט ספּעציעל פאַר פרויען.

צו דעם ערשטען שמערצליכען יאָהרצייט פון מיין טייערען מאַן
און ליבען פאָטער
ר' גרשון ב"ר יוסף הלוי יאָסעלעוויטש
לאָדזער שטאָדט חזן נ"ע
וועט מאָרגען דאָנערשטאָג, ט"ו בשבט 12 אַ זייגער פאַרמיטאָג
אָפּגעריכט ווערען אַ הזכרה אויפ'ן בית-החיים, אַלע גוטע פריינד
און בעקאַנטע ווערען געבעטען פּינקטליך צו קומען
די היִנטערבליבענע פרוי און זוהן

ב"ה
אזהרה גדולה.
מען איז מודיע, אַז יאַטקעס וועלכע זענען אונזער דער השגחה פון ראַבינאַט און ועד הכשרות ביי דער יודישער גמינע, זאָלען נישט האַלטען קיין פלייש נור וואָס איז געשאָכטען אין די לאָדזער שחט הייזער ד. ה. אין ראַדוויינסקא און ראַדאָגאָשטש מיט סטעמפּעל „כשר לאָדז", קעלבער „צוויי פלאָמבעס כשר לאָדז", גלאַט כשר, „גלאַט כשר לאָדז".
שחיטה פון כוינע און אומגעגענד איז נישט אונטער אונזער השגחה
דער קצב וואָס וועט האָבען אַנדער פלייש וועט נישט בעקומען קיין הכשר
ראַבינאַט און ועד הכשרות
ביי דער יודישער גמינע אין לאָדז.

עסיג = עססענץ
גאַראַנטירט 80 פּראָצ.
פּערקויפּע צום פּרייז 2.90 פּער קילאָ
ש. מאַלאַמוט, לאָדז
זגערזשער 1, Tel. 131-55

Dr. Z. RAKOWSKI
ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז
און לונגען-קראַנקהייט
קאָנסטאַנטינער 9 טעלעפאָן 127-81
שפּרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7 נעמט אויך אָן
אין לעטשניצע זגערזשער 17, פון 2 ביז 3 נאָכמ.

BANK SPÓŁDZIELCZY
Kupców i Przemysłowców w Łodzi
Spółdz. z ogr. odpow. Tel. 136-46
39 צעגעלניאַנאַ 39
פּראָנט 1טער שטאָק
נעמט אָן וועקסלען, פראַכטען און פערשידענע דאָקומענטען אויף אינקאַסאָ אויף אַלע פּלעצער אין גאַנץ פּוילען ביי אַ מינימאַלער פּראָוויזיע און צאָהלט אויס דעם זעלבען טאָג, ווייזט איבער געלד אויף גאַנץ פּוילען, נעמט אָן וקלאַדען, איינלאַגען, נדן-געלדער און קלענערע אָפּשפּאָרונגען אויף די בעסטע בעדינגונגען, מאַכט דיסקאָנטאָ און גיט אַרויס אַוואַנסען אויף אינקאַסאָ.
ערלעדיגט אַלס פּינקטליך און רעעל.
די באַנק איז אָפען פון 9 ביז 2 מיטאָג.

צעירי אגודת ישראל
לאָדז, נאַרוטאָוויטשאַ 11

אויף דער איינלאַדונג פון צעירי אגודת ישראל אין לאָדז וועט דער פּרעזידענט פון דער אַלוועלטליכער „אגודת ישראל" אָרגאַניזאַציע

זאַל פילהאַרמאָניע
נאַרוטאָוויטשאַ 18

מורני ר' יעקב ראָזענהיים שליט"א
אַרויסטרעטען אין פילהאַרמאָניע מיט אַ פּאָליטישען רעפעראַט א. ה. ט. די פּאָליטיק פון „אגודת ישראל"
זונטאָג, פ' יתרו דעם 16-טען ד. ח. פּינקטליך 8.30 אָוונד. בעמערקונג: גאַלעריע רעזערווירט פאַר פרויען.
די בעגרענעצטע צאָהל בילעטען קען מען בעקומען אין לאָקאַל פון דער „אגודה" נאַרוטאָוויטשאַ 11.

קאמאינטערן אויסגעגעבען ריזיגע דאלארען אויפ׳ן קאמף מיט דער יודישער קאלאניזאציע אין א״י

בעביעראוסקי׳ס רעוועלאציעס וועגען בונד פון דריטען אינטערנאציאנאל און רויטען מאסקווא מיט די אראבישע עפענדים און פאגראמשטשיקעס

ירושלים, 11 (יט״א) דער „דואר היום" פערעפענטליכט א געשפרעך פון דעם פאריזער קאָרעספאָנדענט מיט בעסיאַדאָווסקי׳ן ער דערצעהלט, אַז זייט פריהלינג 1929 האָט דער קאָמאינטערן גרעסערע סובסידיעס דער קאָמוניסטישער פאַרטיי פון א״י ספעציעל פאַר׳ן קאַמף מיט דער יודישער קאָלאָניזאציע און מיט דער בריטישער מאַכט. עס זענען אויך געגעבען געוואָרען סובסידיעס פער־שידענע אַראַבישע אָרגאַניזאַציעס. די סאָוויעטישע האַנדעלס־מיסיע אין תימן, האָט דער עיקר זיך פערנומען מיט פיהרען קאָמוניסטישע פראָפּאַגאַנדע אין א״י און אויפ׳ן גאַנצען נאָהענטען מזרח. עס זענען פערשווענדעט געוואָרען פאַר׳ן קאַמף מיט דער א״י רעגירונג פיל צענדליג.טויזענדער דאָלאַרען.

קאנפערענץ פון א״י - פאליציי - אינ־ספעקטאר מיט קאלאנעל קיש

ירושלים, 11 (יטא) דער אַינספעקטאָר פון דער א״י־פּאָליציי באַלבּיגאַן האָט היינט בעזוכט אין לאָקאַל פון דער יודישער אַגענץ דעם קאָלאָנעל קיש און מיט איהם אָפּגעהאַלטען א קאָנפערענץ וועגען זיכערהייטס־פּראָבלעמען אין ארץ־ישראל.

פראצעס פון די חברונער מערדער קומט פאר אינגיכען

ירושלים, 11 (יטא) היינט האָט זיך פערענדיגט די אויספאָרשונג וועגען 7 אראַבער וואָס זענען אָנגעקלאָגט אין ערמאָרדען דעם 24 אויגוסט 23 יודען און 14 פערוואונדעט אין הויז פון הר־סלאָנים אין חברון.

דער פּראָצעס וועט שוין אינגיכען פאָרקומען. 5 פון די אָנגעקלאָגטע האָט דער אויספאָרשונגס־ריכטער אָנערקענט פאַר שולדיג, צוויי בעפרייט.

אראבער געוואלט ענטוואפענען א פאליציאנט

ירושלים, 11 (יטא) אין כפר נון נעבען עפולה זענען אראַבער בע־פאַלען אַ פּאָליציאַנט וואָס איז געקומען אין נאָמען פון דער גערינטס־מאַכט, אויפאָדערן אַראַבער זיך צו שטעלען פאַר׳ן געריכט. די אַראַבער האָבען דעם פּאָליציאַנט געוואָלט ענטוואָפענען. עס איז איהם אָבער געלונגען צו ענטקומען קיין עפולה, פון וואַנען עס זענען אָנגעקומען איינגע פּאָליציאַנטען. די שול־היגע זענען שוין נישט געוואָרען. 30 אַראַבער זענען דאַן אַרעסטירט געוואָרען.

קאנפערענץ פון אראבישע נאטאבלען

וואס שטעהען אין אפאזיציע צום העכסטען מוסולמענישען ראט

ירושלים, 11 (יטא) אין עכו איז היינט אָפּגעהאַלטען געוואָרען אַ קאָנפערענץ פון אַראַבישע נאַטאַבעלען, וואָס שטעהן אין אָפּאָזיציע צום הויפּט־מופטי און העכסטען מוסולמענישען ראַט.

בעריכט פון וואל-מארק

די טענדענץ אין אויסטראליע, ארגענטינא און לאנדאן

סידני (ספּעציעל) היינטיגע וואָך לאָזט זיך מערקען אויף דער אויסטראַ־לישער וואָל־בערזע אַ בעסערע שטימונג ביי עטוואָס געהעכערטע פּרייזען. דאָ הערשט אַ בעזונדערס שטאַרקע נאָכפראַ־גע אויף פיינע וואָל־סאָרטען. דער גאַנ־צער קאָנטינענט מיט פראַנקרייך אין דער שפּיץ, זענען ווייטער די הויפּט־קונים אויפ׳ן היגען פּלאַץ. יאַפּאַן האָט זיך צוריקגעצויגען פון וואָל־טראַנזאַק־ציעס.

לא־פלאטא. — בוענאָס־איירעס (ספּעציעל). נישט קוקענדיג אויפ׳ן שלעכטען אויסוואַהל פון מעריגאָס און גראָבפּרערדס, האָט מען דאָ לעבעדיג גע־קויפט. מעגליך זענען פעַרקויפט געוואָ־רען קרוב 1200 באַלען.

באהיא בלאנקא, (ספּ.) שלעכטע אויסוואַהל־פּרייזען פאַר די קויפערס זענען גיגעבען.

מאנטעווידעא, (ספּ.) לעבהאַפטער פערקעהר, ביי אונפּאַר־דערטע פעסטע פרייזען.

לאנדאן, (ספּ.)

די בערזע איז געבליבען געשלאָסען גע־וואָרען ביי א לעבהאַפטער און פעסטער שטימונג, און פערגליכען מיט די ערעפ־נונגס־פרייזען פאַר מעריגאָס, ווי אויך גראָבפרעד׳ס צירקא 3 פּראָצענט העכער. פינג׳ס נאַציאָנאַלען אָנבאָט פון בערך 127,000 באַלען, זענען געווארען פערקויפט בערך 94,000 באַלען (74 פּראָצענט), דערפון האָט דייטשלאַנד גענומען 51.000 באַלען. דער קאָנטינענט 48,000 באַלען, אמע־ריקא 1000 באַלען.

אנגעהויבן זיך די גענעראל-דעבאטע איבערן שטאטישן בודזשעט פאר 1930

דאס בודזשעט-עקספאזע פון שטאט-פרעזידענט. — 80 פראצענט פון אלע איינקונפטען, בעטרעפען די הכנסות פון שטייערן. — 1 מיליאן זלאטים סובסידיעס

אין לאָדזשער שטאָט־ראַט האָט געלטען זיך אָנגעהויבען די גענעראַל־דעבאַטע איבערן שטאָטישען בודזשעט פאַר 1930, אָבער שוין מתחילת האָט די מינדערהייט אַרויסגעוויזען איהר אונצו־פרידענהייט דערמיט, וואָס זי האָט נורם געווען דערצו, אַז די דיסקוסיע איבערן בודזשעט זאָל באַלד נאָכ׳ן ערשטען לייע־נער איבערגעריסען ווערען.

ראַטמאַן אַרון. האַרטמאַן איז דער גע־נעראַל־רעפערענט פון בודזשעט פּראָיע־קטאַר. דער נייער בודזשעט איז צונויפ־געשטעלט אין די ראַהמען פון פאַריגען בודזשעט און רעכנט זיך אין אין די איינ־קונפטען מיט דער צאָל פון 36 מיל־יאָן זל., ד. ה. מיט העכער 2 מיליאָן זל. ווייניגער ווי אין בודזשעט פון 1929. דערביי איז די הכנסה פון שטייערן פערקלענערט געוואָרען אויף 1,700,000 זל.

פערגרעסערט איז געוואָרען בלויז דער בודזשעט פון דער פינאַנץ־אַפּטיילונג, וועלכע דאַרף דעקען אינפערמיידליכע אויסגאַבען.

פון נאָרמאַלע בודזשעט איז פאַרגעזעהן אַנ׳עודף פון 4 מיליאָן זל. פון די אויסגאַבען. די דאָזיגע סומע איז אַ צו־שטייער צום אויסערגעוועהנליכען בוד־זשעט, וואָס זעהט פאָר אַ סומע פון 24 מיליאָן זל. אויף אינוועסטיציעס ווי הויי־זער־בוי, קאַנאַליזאַציע, ברוק, עלעקטרי־שע בעלייכטונג א. א. וו.

נאָכ׳ן הויפּט־רעפערענט האָלט דאָ זיין עקספּאָזע איבערן בודזשעט דער שטאָט־פּרעזידענט זשעמיענצקי.

מיר שטעהען פאַר אַ גרויליגען קרי־זיס — זאָגט דער פּרעזידענט — וואָס מוז זיך אָפּשפּיגלען אויך אין שטאָטי־שען בודזשעט. בפרט מוז געענדערט ווערען די פראָפאָרציאָנעלע פערטיילונג פון די בודזשעט־פלענער בנוגע דעם געביט פון סאָציאַלער הילף און געזונד־הייטס־וועזען. נאָך מעהר ווי אַלץ אין דער געביט פון דער אונצוגער שעה צו העלפען די וואַקסענדע מחנה אַר־בייטסלאָזע, די אָרימע קראַנקע א. א. וו. מ׳קען אפשר קריטיקירען די רעאַל־קייט פון דעם אונצוגען אַזוי שמאָלען בודזשעט, ווען מען פערגלייכט איהם מיט דער לאַגע, וועלכע ווערט וואָס אַמאָל ערגער. אין אונזער אַרביטענדען לאַנד.

אריבערגעהענדיג רעדען וועגען אויס־טערגעוועהנליכען בודזשעט, זאָגט דער פּרעזידענט, וועט ער קענען ראַליזירט ווערען, אויב אַלע צאָהלען, וואָס מ׳האָט געגעבען דער זעלבסטפערוואַלטונג ווע־לען נישט בלייבען בלויז צוזאָגען, ווי עס איז געווען ביז אַהער. דער דאָזיגער אינוועסטיציע־בודזשעט שטיצט זיך בעיקר אויף צוזאָגטע קרעדיטען. פרי מאַכט אויף דעם מינימאַלסטען אויפן צו בעפרידיגען די נויטען פון דער אויסגע־הונגערטער בעפעלקערונג, האָט דער מא־גיסטראַט נישט פריהער אַריינגעשטעלט קיין שום פּאָזיציע, אויף וועלכער עס איז נישטאָ קיין דירעקטע הכנסה, ביז וואַנען די בעטרעפענדע רעגירונגס־אינ־סטיטוציעס האָבען נישט מבטיח געווען צו געבען די נויטיגע קרעדיטען.

אלס די גרעסטע פּאָזיציע פון הוי־יאָהריגען בודזשעט אָנערקענט פּרעז. זשעמיענצקי די פּאָזיציע פון שטייערן־הכנסות, וואָס בעטרעפען ביז 80 פּראָ־צענט פון איינקונפטען. דאָס ערקלערט דער פּרעזידענט דערמיט, וואָס די זעלבסטפערוואַלטונג האָט אָנגעהויבען אויסגאַבען, צוליב וואָס עס איז נעהע־פערט געוואָרען דער קאָמונאַלער צו־שלאָג צום שטייער פון הבּונר און פון לוקסוס־דירות. זעהר אַ סך געוויכט האָט געלעגט דער מאַגיסטראַט ביים צונויפ־שטעלען דעם בודזשעט אויף דער שטרענגער איינמאָהנונג פון די פערלעגנע קאָמונאַלע שטייערן, וואָס בעטרעפען 11 מיליאָן זל. דעם גרעסטען טייל פון דער שטייער־סומע זענען שולדיג דיבלע הויז־בעזיצער, וועלכע בעקומען דירה־געלד און זיי האָבען דעריבער נישט קיין גרונד זיך צו בעקלאָגען, אַז צוליב׳ן קריזיס זענען זיי פערענגט און צאָהלען נישט, פונקט ווי די, וואָס זענען נישט ביכולת צו צאָהלען. די איינמאָהנונג פון די פערלעגענע שטייערן וועט אַלזאָ זיין אַ שטרענגע, נאָר אַ בהדרגה׳דיגע. אויף די דאָזיגע איינקונפטען רעכענט דער מאַגיסטראַט אַ סך.

אין די בודזשעט איינקונפטען זענען צווישען אַנדערען אויך שוין אַריינגערע־כענט די הכנסות פון דירה־געלד פון די פאַרטיגע הבּונר אויף „פּאָלעשיע", 90,000 זל. דיווידענד פון די עלעקטריציטעט־און ניע־אַקציעס א. א.

אין די אויסגאַבען ווער נאָר פאַרגע־זעהן אַ 15־פּראָצענטיגע פערסאָנאַלע נאָוועל־העכערונג און דער פּרעזידיאַל־אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט.

אויך די אויסגאַבען פון דער בוי־אָפּ־טיילונג וועלען געהעכערט ווערען. דאָס פּראָקורען די גאַסען און מאַכען אַנדערע אינוועסטיציעס האָבען דעם ציל אויך צו פערקלענערען די אַרבייטסלאָזיגקייט.

אין דער רובריק „סובסידיעס" איז פאַרגעזעהן 1 מיליאָן זל., וואָס וועט פערטיילט ווערען ווי ווייט מעגליך — אָביעקטיוו.

אין אינוועסטיציע־בודזשעט איז אויך בכיון נישט אַריינגעשטעלט געוואָרען א פּאָזיציע אויף צו בויען א שטאָטיש שפּיטאָל. די פאַר־א־יאָהריגע פּאָזיציע צו דעם צוועק איז נעהמען נאָר אַ דעמאָנסטראַטיווע. אויך פיהרט דער מאַגיסטראַט אונטערהאַנדלונגען וועגען אָפּקויפען דאָס ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל דאָס זעלבע מיט דער שאַפונג פון אַ שטאָטישער גמילות־חסדים־קאַסע און דער פערברייטערטער בוי־אַקציע פון אַרבייטער־דירות.

דאָס ערשטע וואָרט אין דער גענע־ראַל־דעבאַטע גענומט ראַטמ. האַלענדער־סקי. ער כאַראַקטעריזירט די פּאָליטישע סיטואַציע אין לאַנד. די סאָציאַלע ערד בערענגען פון די אַרבייטער און פאָלקס־שיכטען ווערען אַרויסגעריסען. די רעגי־רונגס־פּאָליטיק איז גענטסט נאָר פאַר די בעזיצענדע שיכטען. דער פּרינציפּ פון רעגל אויף אַרבייט ווערט אויסגע־שעפט, די סאָציאַלע מינדערהייטען ווע־רען גע׳רודפ׳ט, די אַרבייטסלאָזיגקייט וואַקסט. די תפיסות זענען איבערפילט מיט בעזונדער׳ס ווערען שיקאַנירט די יודי־שע בעדערפעניסען, דער יודישער אַר־ביטער. די יודישע שול ווי בכלל די יו־דישע קולטור איז נישט גלייכבערעכ־טיגט. די דאָזיגע בעציהונג קומט ספּע־ציעל צום אויסדרוק לגבי דעם סאָציאַ־ליסטישען מאַגיסטראַט אין לאָדז, וואָס ווערט שטאַרק אינגאָריזירט. אויף שריט און טריט ווערט געהאַמעוועט די אַר־ביטער לטובת די פּאַראַזיטען מאַסען. מען שטערט די ווינטערנע פּלענער פון לאָ־דזשער מאַגיסטראַט, די אַרבייטסלאָזיגע קענען שטעלט מען זיך פאַר זעהר אַ גרוי־זאַם בילד, די דירות־נויט איז אַ פּיינ־ליכע. עס איז נויטיג רדינגענדע די פאַר דער לאָדזשער אָרימקייט, אָבער די בעציהונג צו לאָדז איז מצד דער רעגי־רונג אַ שטיפמוטערישע. בעזונדער׳ס בע׳עולה׳ט זענען אָבער די יודישע מאַ־סען. די יודישע אַרבייטסלאָזע פון די קליינע וואַרשטאַטען. זיי געניסען נישט קיין שטיצע א. א. וו.

דער בודזשעט פאַר 1930 איז אין פערגליך צו די קאָלאָסאַלע אויפגאַבען זעהר אַ בעגרענצטער. מיט צופרידע־הייט דאַרף מען אָבער פעסטשטעלען די גינסטיגערע בעציהונג פון אונזער מאַגיסטראַט אין לאָדז צו די יודישע אַרבייטער.

ראַטמ. האַלענדערסקי טראָגט נאָך אַריין א ריהע פאָרשלאַגען צו פערגרע־סערען די צאָהל יודישע אַרבייטער אין די שטאָטישע אונטערנעמונגען, וועגען פערגרעסערען די נעץ פון יודיש־וועלט־ליכע שולען מיט דער הילף פון שטאָ־טישע פאָנדען א. א.

נאָך ראַטמ. האַלענדערסקי וויל זיך קיין שום פראַקציע נישט מעלדען צו דער דיסקוסיע. דער פאָרזיצער איז גע־צוואונגען צו פרעגען, צי די רעדנער־ליסטע איז פאַקטיש שוין אויסגעשעפּט. קיינער ענטפערט נישט. יד־אחת צווישען אַלעמען. ערשט ראַטמ. וואַישוואַ־רווקי לייגט פאָר אָפּצולעגען די זיצונג. עס קומט צו אַנ׳אָפּשטימונג. עס ווערט בעש־לאָסען די זיצונג ווייטער צו פיהרען אָבער עולם פערלאָזט דעם זאַל. עס קומט פאַר אַ בעראַטונג צווישען די מינ־דערהייטס־פראַקציעס. פּינק־ליבינג ער־קלערט ראַטמ. אַנדזשעיאַק, אַז כדי צו איבערציינגען די אָפּאָזיציע, אַז דער שטאָט־ראַט שרעקט זיך נישט פאַר קיין רעפאָנסטראַציע־שפּיצלער, זענען די כא־ציאַליסטען מסכים אָפּצולעגען די זיי־צונג. אַזוי איז געשעהן.

דאָס ערשטע וואָרט אין דער גענע־

דער היינטיגער פייערליכער אקט פון לעהר-אנשטאלט „דרכי נעם"

אַזוי ווי עס איז געווען פּאָראויסצו־זעהן, האָט דער היינטיגער פייערליכער אַקט פון היגען לעהר־אַנשטאַלט „דרכי נעם", וואָס קומט פאַר 6 אַ זייגער אין פילהאַרמאָניע־זאַל, נאַרוטאָוויטשאַ 20, אַרויסגערופען אַנ׳אומבעשרייבליכען אינטערעס. אַזאַ פייערונג, וואָס קומט פאַר צום ערשטען מאָל אין אונזער שטאָט איז סיי אין איהר כאַראַקטער און סיי אין אינהאַלט אַ וועלטענע גע־שעהעניש צווישען די לעהר־אַנשטאַלטען פון דעם טיפּ. דאָס וועט זיין, קאָן מען וואָגען אַ דעמאָנסטראַטיווע פייערונג. רעמאָנסטראַטיוו דערמיט, וואָס ס׳וועט נעוויזען ווערען דער ווייטער מהלך אין ענין תורה ובעבודה, וואָס דער „דרכי־נעם"־אַנשטאַלט האָט אַדורכגעמאַכט אין משך פון זיין 20־יעהריגער עקזיסטענץ. די ערשטע היתר־הוראה׳ס—א גאָר הויכע מדרגה, וועגען וועלכער אַ תלמיד פון אַזאַ לעהר־אַנשטאַלט קאָן נאָר חלומ׳ן.

אין דער גרויסער פייערונג נעמען אַנטייל בעוואוסטע רבנים שליט״א. מיט רעדעס מעניני דיומא וועלן אַרויס־טרעטען די חשובסטע פאָרשטעהער פון דער היגער אָרטאָדאָקסישער וועלט. די תלמידים, וואָס בעקומען אַרויס די היתר הוראה׳ס־צייגנישען ווי אויך די תלמידים פון לעהר־אַנשטאַלט „דרכי נעם".

נייט איין וואָרט, דער היינטיגער פייערליכער אַקט זאָגט צו צו זיין אין יעדען פּרט העכסט־אינטערעסאַנט.

צו ה׳ איצעקל שאץ פון קאָמעניעץ־פּאָדאָלסק, דעם שווער פון ה׳ גרישאַ שאַפּאָוואַל, וואָס וואוינט ביי זיין טאָכטער, שיינדעל פון ערשטען מאַן אַסטראָוו־סקאַ, אויף קילינסקי 120.

פון אייער אַנאָנס אין „לאָדזשער טאַגעבלאַט" № 34 זעהט מען, אַז איהר זענט זיך טובל ושרץ בידו—אויב איהר ווייסט נאָר, וואָס דאָס בעדייט.—מיט ניט אמת׳ע זירוצים דרעהט איהר זיך אַרויס פון דער דין־תורה, וואָס איך האָב אייך שוין מעהרערע מאָל גערופען, אָבער: שקר אין לו רגלים. דאָנערשטאָג ד. 4 אַפּריל 1929 האָב איך אייך דורך דעם שמש ר׳ מרדכי גע־רופען צו אַ דין־תורה צו הרב ר׳ משה מנחם סגל שליט״א, אָבער איהר זענט נישט געקומען. מאָנטאָג ד. 8 אַפּריל 1929 האָב איך אייך שוין דורך אַ אַנאָנס אין „לאָדזשער פאָלקסבלאַט" № 84 אַרויסגעפאָדערט צו הרב ר׳ משה מנחם סגל שליט״א לדין, זענט איהר ווידער נישט געקומען. דערויף האָב איך עדות: דעם שמש פון הרב ר׳ משה מנחם סגל שליט״א ר׳ מרדכי.

אויף אָט די אַלע בעווייזען, מאַכט איהר זיך כלא ידע. אייערע מאָטיוען, אַז אַלץ איז אויסגעצויגען פון די פינגער און אַז איהר וועט נישט פיהרען מעהר קיין פּאָלעמיק מיט מיר—ווי איהר שרייבט אין אייער אַנאָנס—פיהרט אָבער בהדרגה דערצו, אַז אין לאָדז הויבט איהר אָן בעקאַנט צו ווערען, פונקט ווי אין קאַמעניעץ־פּאָדאָלסק.

אָבער איצעקל שאץ! מדבר אמת אל תרחק. ווען וועט איהר מיר מיינע וועקסלען צוריק געבען?

ב. פּאָרעצקי.

א געשעפטס-לאקאל

בעשטעהענד פון 2 צימער (פּאַרטער) אויף דער פּיעטריקאָווער גאַס, צווישען טראַגוטאַ און פּושעיאַזד פון זאָפאַרט צו פערמיטען. צו ער־פאַהרען אין אדמיני. פון „לאָדזשער טאַגעבלאַט" אונטער L.

Dr. med. H. Krauskopf

אַקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען

צעגעלניאַנאַ 45 טעל. 113-47

נעמט אָן פון 4—7 אָוונד

Dr. Wołkowyski

צעגיעלניאַנאַ 25

טעלעפאָן 126-87

ספּעציאַל־ארצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנק־הייטען און מענער־שוואַכע. אַלץ־אַרט אַנאַליזען

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8—2, און פון 6 -9 אָוונד.

בעזונדער „ארטע־זאל פאַר פרויען.

ווינער ארטאפעדישע פראצאווניע

— אונטער אויפזיכט פון אַ דאָקטאָר ספּעציאַליסט — מאַכט לויט גיפּס־מאָדעלען ווקלאַדקעס געגען פּלאַט פיס קינסטליכע פיס, אָרטאָפּעדישע גאָרסעטען און אַפּאַראַטען א. ז. וו. גראַנטשאַ 28. וו 1, פון 5—7 אָוונד.

לעזט, אַבאָנירט דאָס „לאָדזער טאָגעבלאַט"

וויכטיג פאר אינדוסטריעלער און סוחרים!

די לאַנג־בעוואוסטע רעכטקאָנסולענט־ביוראָ

„יוסטיץ" פּעטריקאָווער — 62 —

ערלעדיגט פּינקטליך אַלערליי קלאַגזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס, נאַדזאָרן א.ז.וו. שרייבט ביטעס, ציווילנע, קאַרנע, אַפּעלאַציעס, פּאָדאַניעס, אַדוואָלאַניעס אין אַלע אורזענ־דען, רעדאַגירט שותפות־אַקטען, אינטער־ציזיעס און דאָקאַווידעס.

אכטונג: אין מיין ביוראָ איז יעצט אַנגאַזשירט געוואָרען אַ ג. אָפיציר פון דער העבערער אינסטאַנץ.

ספּעציעלע אינפאָרמאַציעס אין אויסלענדישע פּעסער ווי אויך מיליטערישע ענינים, סקאַרבאָווע זאַכען און יורידישע עצות ווערט ערטיילט טעגליך פון 6—8 אָוונד.

א שטוב מיט א קוך

אויף זאַוואַדזקא נעבען פּיעטריקאָווער איז איבערצו־געבען צו ערפאַהרען אין אַדמיניסטראַציע פון 4 ביז 8

Dr. med. H. Lajchter

צאָהן־כירורג

קיפער, דושאַנסלעס גומען, צינג־קראַנקהייטען א.ד.ג.

האָט זיך איבערגעצויגען

אויף זשיעלנאַ 9, טעל. 149-66 1 שטאָק פראָנט

נעהמט אָן פון 1.30—5 אָוונד.

Dr. med. Adam Bender

נאַרוטאָוויטשאַ 30 טעל. 41-75

ספּעצ. פאַר אינערליכע און האַרץ־קראַנקהייטען

1 צימער מיט א קוך

אין צענטער שטאָט, ווערט פון זאָפאָרט געזוכט. אָפּערטען פאַר „ג.ק." אין אַדמיניסטראַציע פון „לאָדזער טאַגעבלאַט"

Dr. L. Suchowczycki

כירורג

נעמט אָן טעגליך פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג

Pl. Dąbrowskiego 2, tel. 123-47

לאָדזשער טאָגעבלאַט

ד. ר רעדאַקטאָר זעמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונט.
נישט געשטעלטע מאַנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אַדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: רעדאַקציע 10057. אַדמיניסטראַציע 100.47

אויף דער לעצטער פּאָזיציע פון יודישע אינטעליגענט

ראַנאַנגישע פונות, ס'קאָן זיין, איבער פון אַ פרעמדער סביבה, וואָס קאָנען נישט דעם יונגען רויה-מאַטעריאַל, וואָס זיי דאַרפען ערציהען. דער לעהרער פאַר-שטעהט נישט די קינדער, די קינדער פערשטעהען נישט דעם לעהרער, ווערט די שול אַ גיהנום פאַר'ן קינד און ס'רוב פאַלען אויך אַן אָפּקומעניש פאַר'ן לעהרער — דעם קרוסט.

עס קומען צו קאָנפליקטען, צו צוזאַ-מענשטויסען, און אָפטמאָל אויך צו אוואַ-מאַרעס מיט די עלטערן. אין אַזאַ אוואַנטורע אין דער שול אויף זאַיאַדזקאַ 9 האָט שוין אפילו דערגרייכט צום גע-ריכט. די קריסטליכע לעהרערין האָט פערקלאָגט די יודישע עלטערן, אַז זיי האָבען זי באַלעדיגט און געשטערט די למודים. זאָל זיין, אַז די לעהרערין איז גערעכט, זאָל זיין, אַז זי האָט אפשר געהאַט גאַנץ גוטע כוונות, וואָס זי האָט די קינדער געהעסען קומען שבת אין דער שול אַריין. הגם מיר קאָנען דאָס בשום אופן נישט פערשטעהן, הגם דאָס איז שוין נישט קיין נאַציאָנאַלע נאָר אַ רעליגיעזע פערלעצונג, וואָס שטעהט, ווי בעוואוסט אין אַ געוואַלדי-גער סתירה צו די מאַלערנסטע טראַדי-ציעס.. זאָל דאָס אַלץ זיין, אָבער וואָס פאַר אַ פּנים קאָן האָבען אַזאַ שול-קלאַס, אַז די קינדער זעהען אין זייער ערציהע-רין, אין דער פערזאָן, וואָס דאַרף זיין

דער יודישער אינטעליגענט און פוי-...

נייעס פון ארץ ישראל

רעוויזיע אין אַ יודישער אָראַנזשען-פּלאַנטאַציע

ירושלים (יטאַ) וועגענדיג געוועהה האָט די פּאָליציי דורכגעפיהרט אַ רעווי-זיע אין דער יודישער אָראַנזשען-פּלאַנ-טאַציע פון די ח"ה גאָלדבערג, און טאַל-קאָווסקי, וואָס געפינט זיך אין דער גע-געגנט פון תל-אביב. די רעוויזיע האָט נים געגעבען קיין שום רעזולטאַטען. איינער פון די איינגענטימער פון די פּלאַנטאַ-ציעס טאַלקאָווסקי האָט זיך אין צוזאַ-מענהאַנג דערמיט געווענדעט מיט אַ פּראָ-טעסט צום הויך-קאָמיסאַר סער מישען-סעלאָר.

אימאַטריקולאַציאָן-עקזאַמענס אין העברעאישען אוניווערזי-טעט פאַר די אַבסאָלווענטען פון די העבר. מיטעל-שולען

ירושלים (יטאַ) דער סענאַט פון העברעאישען אוניווערזיטעט האָט איינ-געשטימט איינצואָרדנען יעדען יאָהר אימאַטריקולאַציאָנס עקזאַמענס פאַר די אַבסאָלווענטען פון די העברעאישע מי-טעל-שולען. אין דער עקזאַמענאַציאָנס-קאָמיסיע וועלען זיך בעטייליגען פאָר-שטעהער פון אוניווערזיטעט און פון ציוניסטישען בילדונגס-ראַט. עס איז אויך פאָרגעלעגט געוואָרען דער רעגי-רונגס-בילדונגס-רעפּאַרטאַמענט צו דע-לעגירען אַ פאָרשטעהער אין דער קאָ-מיסיע.

אַרעסטירט צוויי באַיקאָט-אַגיטאַטאָרען

תל-אביב (יטאַ) דאָ זענען אַרעס-טירט געוואָרען צוויי אַראַבישע באָיקאָט אַגיטאַטאָרען. די פּאָליציי האָט די אַגי-טאַטאָרען אַרעסטירט אין מאָמענט ווען זיי האָבען געפּרובט צו אַגיטירען צוויי אַראַבער, וואָס זענען אַרײַן אין אַ יודיש געוועלב עפּעס קויפען.

גרעסטערע פוטער-פירמא אין דער וועלט געראַטעוועט פון באַנקראָט דורך דער אָפּפערוויליגקייט פון איהרע דירעקטאָרן

וואָס איז געשעהן מיט דער ניו-יאָרקער שטינגאָן-שילד-געזעלשאַפט?

ניו-יאָרק (יטאַ) פּרעזידענט פון דער געזעלשאַפט „שטינגאָן-שילד-קאָמ-פּאַניע", דער גרעסטער פוטער-פירמע אין דער וועלט, ה' מאַטי שטינגאָן צו-זאַמען מיט די אַנדערע דירעקטאָרען און בעאַמטע פון דער געזעלשאַפט ...

... אין דער הויך פון 2 מיליאָן דאָלאַר, כדי צו רעטען דעם היזק, וועלכען די געזעל-שאַפט האָט געליטען צוליב דעם פאַ-לען פון פוטער-פּרייזען און צוליב דער סטאַגנאַציע אין האַנדעל, דער דאָזיגער שריט וועט מעגליך מאַכען דער געזעל-שאַפט נישט נאָר צו רעטען דעם געלט ...

צום נאָר אויך אויסצוצאָהלען די דיווי-דענדען.

די ריזיגע „שטינגאָן-שילד" קאָמפּאַ-ניע איז ענטשטאַנען אין יאָהר 1925 דורך צוזאַמענגיסען זיך פון איניגע גרויסע פוטער-געזעלשאַפטען. די געזעל-שאַפט בעזיצט 25 פאַבריקען ... פיליאַלען אין אַלע ווינקעלעך פון דער וועלט. די הויפּט אַגענטור געפינט זיך אין ניו-יאָרק, פי-ליאַלען — אין אַלע אייראָפּעאישע לענ-דער, אין קאַנאַדע, דרום-אַמעריקאַ, אויס-טראַליען, כינע, יאַפּאַן, אינדיען און פערסיען.

ברויט-מאַנגעל אין יודישע קאָלאָניעס

סאָוויעטישע רעגירונג פערזאָרגט די קאָלאָניעס מיט מעהל

מאָסקווא (יטאַ) די יודישע קאָ-לאָניסטען אין איניגע ראַיאָנען ליידען צוליב ברויט-מאַנגעל צוליב דעם, וואָס זיי האָבען די גרעסטע טייל פון זייערע מעהל-זאַפּאַסען אָוועקגעגעבען דער סאָ-וויעטישער רעגירונג און דורכגעפיהרט געוואָרען די אַזוי-גערופענע „ברויט-פערברייטונג" איבער די דערפער.

אין אַלע ראַיאָנען, וואו די יודישע קאָ-לאָניסטען זענען איצט געבליבען אָהן ברויט, האָט די אָרטיגע סאָוויעטישע מאַכט פעראָרדענט, אַז יעדע פאַמיליע בעקומט דערוויילע פון דער רעגירונג מעהל אין דער פאָרם פון אַן הלואה ביז צו דער געראַטעניש.

ווער זענען די אויסטראַליער?

די בעציהונג פון די ענגלענדער צו די אַמאָליגע „פערברעכער" האָט זיך שוין געביטען

אין ענגלאַנד האָט ביז נישט לאַנג גע-הערשט אַ שטאַרקער פאָראורטייל געגען ...

... וואָרט „היים" פערשטאַנען ענגלאַנד.

דאָס פערהעלטניש פון די ענגלענדער ...

... קאָן מיר נישט זאָגען. יוי אין פאַרוואָס ער איז געקומען קיין אויסטראַליען.

— איך האָב נישט קיין שום גרונד זיך דערמיט צו שעמען — האָט דער גע-פרעגטער געענטפערט — איך בין אַן אַמאָליגער „פערברעכער". צוזאַמען מיט עטליכע חברים האָב איך אַמאָל אין דער נאַכט פון נייע-יאָהר געוואָלט מיינען אַ שלאָן אַפּטוּן אַ „שפּיצעל" און מיר האָ-בען ביי איהם אין דער מוהל אַיינגעג-לייגט אַ פּאָר מעהל-זעק און זיי בע-האַלטען אין אַ ווינקעל. דערפאַר האָט מען אונז אַלע פערשיקט אויף זיבען יאָהר.

— נאַטירליך האָב איך — שרייבט דער אַדוואָקאַט — מיינע זיהן נישט אַיי-בערגעגעבען די רשימה פון די „פער-ברעכערישע פאַמיליעס". זי זאָל מיט מיר אויף אייביג פערגעסען ווערען.

ווי אַזוי די ענגלענדער האָבען גע-האַנדעלט די אויסטראַלישע „פערברע-כער", ווייזט די געשיכטע צו דערצעה-לען טרויעריגע פּרטים. פאַר דער קלענס-טער עבירה פלעגען זיי בעקומען צו פופ-ציג שמיץ. פאַר עפּיס אַ גרעסער פער-ברעכען האָט מען געגעבען ביז דריי-הונדערט שמיץ, אָדער מ'האָט זאָגאַר פער'משפּט צום טויט. בלויז אין איין שטאָט פלעגט מען אויפהענגען לערך 400 מענשען.

דאָס רעדעל פון דער געשיכטע האָט זיך אָבער איבערגעדרעהט. היינט לעבען די זיהן פון די אַמאָליגע „פערברעכערס" אין אַ סך בעסערע פערהעלטנישען, ווי די מיוחסים אין ענגלאַנד. נישט איינער פון די ענגלענדער קוקט אויף זיי מיט קנאה און וואָלט זיך געוואונשען צו זיין אין זייער לאַגע.

יודישע נייעס.

טויזענדער אַרבייטסלאָזע יודען ווערען געשיקט אויף אוראַל

מאָסקווא (יטאַ) טויזענד אַרבייטס-לאָזע יודען, מעהרסטענטייל פון ווייס-רוסלאַנד, וועלען די טעג אָפּפאָהרען אויף אוראַל און וועלען דאָרט ווערען בעש-עפטיגט אַלס פוי-אַרבייטער, מיט'ן בעדינג, אַז זיי דאַרפען דאָרט בלייבען אויף שטענדיגער אַרבייט.

די טויזענד יודען וועלען בעקומען פון דער רעגירונג אויף רייזע-הוצאות און ווען זיי וועלען אָנקומען אויפ'ן אוראַל, וועט מען זיי בעזאָרגען מיט פריינע וואוי-נונגען ביז צו דער צייט, ווען זיי וועלען זיך איינאָרדנען. אַלס קוואַליפיצירטע אַרבייטער.

אומגינסטיגע לאַגע פאַר עמיגראַנטען אין בראַזיליען

פּאַריז, (יט"א)

די צענטראַלע פון „היאס-יקא - עמיג-דירעקט" האָט בעקומען אַ טעלעגראַפי-שע מעלדונג פון בראַזיליען, דאָס צוליב דער שלעכטערווירטשאַפטליכער לאַגע איז נישט ראַטזאַם, דאָס אין משך פון די נאָהענטסטע פאַר חדשים זאָלען נייע קומען אין לאַנד נייע אימיגראַנטען, הויפּטזעכליך סוחרים, אַנגעשטעלטע אָדער פערזאָנען אָהן אַ בעשטימטע בע-שעפטיגונג.

לאָדזשער קלייניגקייטען.

צו ליפּזט...

אויף דער נעכטיגער סיים-זיצונג האָט דער פינאַנץ-מיניסטער מאַטושעווסקי ער-קלערט, אַז דער אימזאַץ-שטייער פאַר'ן יאָהר 1930 וועט פערקלענערט ווערען.

צעהנדליגער מאָל האָבען מיר שוין געהערט די דאָזיגע הבטחות. ביי דער רעגירונג, אָנהויבענדיג פון וויטאָס'ן האָ-בען מיר געהערט די דאָזיגע הבטחות. מאָמער האָבען מיר געלייענט אין דער פרעסע אַ ידיעה, אַז אַ סוחרים-דעלעגאַ-ציע האָט זיך געווענדעט צו דעם, אָדער יענעם מיניסטער מיט אַ מעמאָריאַל וועגען דער שטייער-שרויף, האָבען מיר שוין געוואוסט פון אויסווענדיג דעם ענט-פער פון מיניסטער:

„דער מיניסטער, אויסהערענדיג די פּאָסטולאַטען פון דער דעלעגאַציע, האָט פערשפּראָכען נאָכצוקומען די פאָדערונ-גען".

אָט אָ דאָס איז שוין געווען אַ שאַב-לאָן אַזעלכער. מ'האָט געוואוסט, וואָס דער מיניסטער וועט ענטפערן. מ'איז אויך געווען זיכער, אַז דער ענטפער איז נאָר, אַזוי צו זאָגען, אויס „העפליכ-קייט", און אין דער אמת'ן איז טאַקע אַלץ געבליבען ביים אַלטען. די דעלע-גאַציעס האָבען געפאָדערט, די סוחרים-פעראיינען האָבען געשיקט מיט מעמאָר-יאַלען, און די סוחרים? די סוחרים זע-נען רעדרדיקט געוואָרען פון דער כסדר וואַקסענדער שטייער-שרויף אַזוי „אָקוּל-ניק" האָט סוחר גערופען דעם צווייטען „אָקולניק", ביז... ביז די לאָדזשער סוחרים זענען אָנגעקומען צום בעטעל-שטעקען.

איצט האָבען מיר אָבער צום ערשטען מאָל געהערט דאָס אַלט-נייע הבטחה-ליד פון דעם פינאַנץ-מיניסטער בכבוד ובעצמו, און פון וואו? פון דער סיים טריבונע.

אייצט וועט אפשר די הבטחה שוין נישט מעהר פון „העפליכקייט" ווערען. די רעגירונג מיינט עס אפשר איצט ערנסט. דער אומזאַץ-שטייער מוז פער-קלענערט ווערען.

אַ שעהנעם דאַנק אייך, הער מיניס-טער! ס'קומט אייך באמת אַ יישר כח פאַר דעם „געוואַגטען שריט". נאָר ליי-דער, ליידער הער מיניסטער — צו שפּעט! ביי אונז אין לאָדז איז שוין באַלד נישטאָ פאַר וועמען צו פערקלע-נערן דעם שטייער, נישטאָ שוין פאַר וועמען אויסצונוצען, די הנחה...

—זשאַן—

אַ קאַפּעלע הומאָר

ווערטלעך און שטעכווערטלעך

אויך אַ פראַגע פון דעקלאַסירטע.

נאָך דער ענטהאַפּנונגס-קאָנפערענץ הערט מען שטעהען אַ נייע פראַגע, וואָס צו טון מיט די דע-קלאַסירטע טיפּען?

* * *

ער האָט טאַקי וואָרט געהאַלטען.

נו, איהר האָט שוין אָפּגעקריגען דעם חוב פון קלאַפּמאַנען?

— בעקומען האָב איך איהם נאָך נישט, נאָר װאָרטסמאַן איז ער.

— ?

— ער האָט געזאָגט, אַז איך וועל מיך נישט אָפּטשעפּען, וועט ער מיר דערלאַנגען 2 פּעטש — און ער האָט טאַקע וואָרט געהאַלטען.

קופּאָן № 103
אויף אומזיסטע יורידישע עצות.

דער בעזיצער פונ'ם דאָזיגען קופּאָן קאָן בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאָנסול פון אונזער רעדאַקציע.

גילטיג היינט מיטוואָך, דעם 12 פעברואַר פון 8—9 אָוו.

משונה'דיגער עפּילאָג פון די סטודענטען-אומרוהען אין רומעניען

יאַסי, (יט"א)

דער פּראָצעס איבער די יאַסער סטו-דענטען, אָנגעקלאָגטע אין בעטייליגען זיך אין די לעצטע אנטיסעמיטישע אויסשרייטונגען האָט זיך פערענדיגט ערמיט, וואָס מען האָט אויסגעשלאָסען פון אוניווערזיטעט 35 סטודענטען, דע-רונטער 12 יודען.

דער דאָזיגער זאָנדערבאַרער אורטייל האָט אויסגערופען אַ נאַטירליכע עמפּע-רונג אין די יודישע קרייזען, וועלכע בע-טראַכטען דעם אורטייל פאַר אַן אומ-דירעקטע ערמוטיגונג פון די אַנטיסעמי-טישע אַרויסטרעטונגען.

60-יעהריגער געבורטסטאָג פון בעקאַנטען קונסט-קריטיקער מאַקס אָסבאַרן

בערלין, (יט"א)

ד טעג פייערט זיין 60-יעהריגען גע-בורטס-טאָג דער בעקאַנטער יודיש-דייט-שער קונסט-היסטאָריקער ד"ר מאַקס אָסבאָרן. ד"ר אָסבאָרן האָט פערעפענט לכל הפחות 30 אָפּהאַנדלונגען וועגען פערשידענע קונסט-פּראָבלעמען.

מאַקס אָסבאָרן האָט זיך לעצטענס שטאַרק פעראינטערעסירט מיט יודי-שער קונסט און איז פערוואַלטונגס-מיט-גליד פון מוזיי פון יודישער קונסט ביי דער בערלינער יודישער קהלה.

אַנ'אַרעסטאַנט פערברענט אויף אַש

אין דאָרף בלאָנאָ, נים ווייט פון לאָדז איז אויסגעבראָכען אַ שרפה אין גמינע אַמט, וואו עס געפינט זיך אויך אַנ'אַ-רעסט. אין וועלכען עס זענען געווע-פערשפּאַרט 4 אַרעסטאַנטען. ביינאַכט איז אַרויסגעפאַלען פון אייזעלע אַ ברענענדיגע קויהל פון וואָס עס האָט זיך אָנגעצונדען דאָס שטרוי, אויף וועלכען

עס זענען געשלאָפען די אַרעסטאַנטען. צוליב דעם, וואָס די טיר פון דער קאַ-מער איז געווען געשלאָסען, האָבען די אַרעסטאַנטען נישט געקאָנט אַנטלויפען. איינער פון זיי, סטעפאַן פירסא איז פער-ברענט געוואָרען אויף אַש. די איבריגע 3 זענען שטערבליך אָפּגעברינט.

די אַרבייטען ביי דער ים-המלח-קאָנצעסיע

ירושלים, (יט"א)

אינזש. נאָוואָמיעסקי און מאַיאָר טו-...ר, וועלכע געפינען זיך איצט אין א"י ...הרען אָן מיט די פאָרבערייטונגס-...בייטען צו דער ים-המלח-קאָנצעסיע. ...ס זענען שוין אָנגעקומען פיל מאַשי-...ן, וועלכע ווערען איצט מאָנטירט.

... מאַיאָר טולאָך בעזעצט זיך אין א"י ... וועט מאַכען בעמיהונגען צו גרינדער ... די א"י-פירגעזעלשאַפט.

לאָדז 12 פעברואַר 1930 | מיטוואָך, י"ד שבט תר"ץ פ' בשלח
זון-אויפגאַנג: 7.02 | זון-אונטערגאַנג 4.39

טאָג-כראָניק

די פרעסע-רעדוטאַ

טוּרי מיט זאָרגען!
אויס מיט ליידען!
אויס מיט וועקסלען
און וואַליוטע,
ס'געהט דער גאַנגבאַרסטער
אַרטיקעל,
פון דער פרעסע —
די רעדוטע.

ס'וועט נישט זיין דאָרט
קיין פראָטעסטען,
נאָר אַ יום-טוב
שעהן און איידעל,
וועט מען נעמען
„פאָר-נאַדזאָרעם"
וועט דאָס זיין —
אַ שעהנע מיידעל...

שאַפערן איז מונדירען

(וו) די שאָפער'ס פון די צווישען-שטאָטישע אויטאָבוסען וועלען פון 1. מערץ אָן טראָגען איינהייטליכע מונדירען מיט ברוינע היטלען און בענדער אויף די אַרבעל.

ריין זאָל זיין!

(מ) פאַר'ן אַנטי-סאַניטאַרען צושטאַנד פון זייערע הייזער זענען פעראורטיילט געוואָרען אויף געלד-שטראָף מעהרערע לאָדזער הויז-בעזיצער.

זי האָט געזעהען, ווי אַזוי איהר חתן שפּילט אין קאָרטען, האָט זי אָפּגעלאָזט דעם שידוך

וואָס ער שפּילט אין קאָרטען האָט איהר נישט געאַרט. נאָר ווי אַזוי ער האָט געשפּילט.- אין קאָרטען קאָן מען דערקענען אַ מענש'ס כאַראַקטער און טעמפּעראַמענט.

פרל. אַנאַ פערלמאַן איז אַ כלה פאַר אַ געוויסען ב. שטיינדעל. זיי זענען שוין פערלאָבט איבער אַ יאָהר צייט און די חתונה האָט שוין די טעג געזאָלט פאָרקומען. אָבער פרל. פערלמאַן האָט פלוצלינג חרטה געהאַט.

פאַרוואָס? דער חתן איז אַ שעהנער מאַן, נישט קיין נאַר, און אַ ביסעל געבילדעט, אַ גוטער סוחר, און אַ פערדינער. דערצו האָט ער אַ גוט געשעפט.

דער טאַטע פון דער כלה האַלט, אַז דאָס איז אַ גליק פאַר זיין טאָכטער. אַזוי האָט זי אויך גערעכענט, ביז אַ געוויסער צושטאַנד האָט געענדערט איהר מיינונג. די זאַך דערפון איז אַזוי געווען:

פערלמאַן לאַדט אָפּט איין פריינד און בעקאַנטע צו זיך אין הויז, וואו מען שפּילט „פּויקער" אָדער „פּינאָקעל". עס איז אַ פריינדליך שפּיל צווישען פריינד און בעקאַנטע. ווען עמיצער פערלירט עטליכע דאָלאַר שפּילט עס קיין ראָלע נישט, ווייל יעדער איינער, וואָס קומט דאָרט, איז פערמעגליך. איבערהויפּט, ווען איינער פערלירט היינט, געווינט ער מאָרגען, און צום שלום פון יאָהר געהט מען אַרויס במעט גלייך.

פרל. פערלמאַן האָט קיינמאָל נישט געהאַט דאַגעגען, אַז איהר חתן זאָל שפּילען. פערקעהרט, זי האָט אָפּט בעהויפּטעט, אַז אַ מאַן דאַרף האָבען אַ ביסעל פערוויילונג, און אויב ער האָט די פערוויילונג דורך קאָרטען, איז עס גאַנץ גוט.

איז, דאַכט זיך, אַליץ פיין? פּאַסירט אָבער אַזאַ געשיכטע:

אין אַן'אָווענד האָט שטיינדעל פערלוירען אַכצען דאָלאַר אין „פּויקער". ער איז געווען זעהר אויפגערעגט. זיינע מיטשפּילער, זעהענדיג, אַז ער איז אויפגערעגט, האָט זיי דאָס שטאַרק אַמוזירט און זיי האָבען זיך מיט איהם גערייצט. די אויפרעגונג איז אַזוי געשטיגען, אַז ער האָט געזידעלט און בעליידיגט יעדען איינעם ביים טיש. עס האָט געפיהרט דערצו, וואָס דאָס שפּיל איז אונטערבראָכען געוואָרען מיט אַ סקאַנדאַל.

שטיינדעל איז אוועק אַהיים.

אויפ'ן מאָרגען טאָג איז ער געקומען און געבעטען פערצייהונג. יעדער האָט איהם מוחל געווען, אויסער אַנאַ. דאָס הייסט, זי האָט בעהויפּטעט, אַז אַלס פרל. פערלמאַן איז זי איהם מוחל, אָבער אַלס זיין כלה, קאָן זי עס איהם קיינמאָל נישט פערצייהען און זי בעטראַכט זייער פערבינדונג אַלס געענדיגט.

עלטערן, פריינד, בעקאַנטע, אַלע האָבען זיך אַריינגעלייגט אין שלום. אָבער אַנאַ בלייבט ביי איהר בעשלוס.

פרל. אַנאַ פערלמאַן איז נישט קיין נאַר. זי האָט שטודירט איהר חתן ביים קאָרטען-טיש. וואָס האָט ער געוויזען?

פריהער פאַר אַלץ, אַז פאַר אַכצען דאָלאַר וואָלט ער געקאָנט מקריב זיין זיינע פריינד און בעקאַנטע, און דערביי האָט ער זיך גאָרנישט געקאָנט בעהערשען. איהם האָט נישט געקימערט, וואָס ער איז אין הויז פון זיין צוקינפטיגען שווער. איהם האָט נישט געאַרט, וואָס זיין כלה הערט און זעהט איהם; איהם איז נישט [illegible], ווען ער האָט זיך אונגעלאָזען פערלוירען אין זיין צאָרן.

האָט ער עס געטהון בכיון? חלילה וחס, נישט בכיון, נאָר ער איז פשוט נישט קיין בעל-הבית איבער זיך, און ווען זיין כעס האָט זיך אָנגעקיהלט, מיט פיר טעג שפּעטער, האָט ער אַליין אָנערקענט אַז ער איז בעגאַנגען אַ חזירות און איז געקומען בעטען פערצייהונג.

יאָ, דאָס איז דער כאַראַקטער, דאָס איז דער טיפּ. די קאָרטען האָבען איהם אויפגעוויזען אין זיין ריכטיגען פאַרב, אין זיין אמת'ער געשטאַלט.

ער וועט חתונה האָבען, אַליין וועט זיין וואויל און פיין, און פלוצלינג וועט ער ווערען אויפגערעגט, ברעכען שיסלען, גלעזער, מעבעל, רייסען טישטוכער און אפשר אויך געבען זיין ווייב אַ פּאָר קלעפּ. דאַן וועלען אַריבער אַ פּאָר טעג און ער וועט חרטה האָבען. ער וועט ביי איהר בעטען מחילה.

„ניין, ניין, מוחל, מוחל", זאָגט פרל. אַנאַ פערלמאַן בעצייטענס, און וויל נישט וואַרטען עס זאָל קומען דערצו... (מ.)

אַ פערגעסענע ציגאַרן טאַש האָט אָפּגעראַטעוועט אַ געשעפט פון אַ גרויסער גניבה

דער גנב איז אַרעסטירט, אָבער זיין נאָמען וויל ער נישט זאָגען

(§) אויף אַנדזשעיאַ 1 און פּיעטריקאָווער 111 געפינען זיך די געשעפטען פון פוטער און ספּאָרט-אַרטיקלען פון פראַנטשישעק העססע. נעבען אָווענד האָט קאַראָל העססע, אַ שותף פון די געשעפטען זיך דערמאָנט, אַז אין אַנדזשעיאַ 1 האָט ער פערגעסען זיין זילבערנע פּאַפּיראָסען-טאַש. כאָטש עס איז שוין געווען 11 אַזייגער ביינאַכט, האָט ה' העססע בעשלאָסען צו געהן נאָך דער ציגאַרן-טאַש. עפענענדיג די הינטער-טיר האָט ער דערהערט פערדעכטיגע טריט פון געשעפט אַרויס אָבער קיינעם האָט ער נישט געזעהן און גאַנצען געשעפטס-לאָקאַל. ה' העססע האָט וועגען זיין פערדאַכט טעלעפאָניש מיטגעטיילט דעם 7. קאָמיסאַריאַט. די אָנגעקומענע פּאָליציאַנטען האָבען געזוכט און געפונען אויפ'ן בוידעם, וואָס פיהרט פון געשעפטס-קאָרידאָר אויפ'ן בוידעם, אַ בעהאַלטענעם פערשוין, ביי וועלכען עס זיינען געפונען געוואָרען אייניגע גנב'ישע מכשירים, מיט וועלכע ער האָט שוין געהאַט געמאַכט עטליכע עפענונגען, כדי אויסצופיהרען זיין פּלאַן.

דער גנב איז געוואָרען אַרעסטירט, ער וויל אָבער נישט ענטדעקען זיין נאָמען.

ד"ר י. שטיינבערג אין לאָדז

אויף זיין צוריקרייזע פון פּוילען קיין בערלין, האָט מאָנטאָג פערבראַכט אַ פּאָר שעה אין לאָדז דער געוועזענער סאָוויעטישער יוסטיץ-מיניסטער ד"ר י. נ. שטיינבערג. ד"ר שטיינבערג איז ספּעציעל געקומען קיין לאָדז, כדי דאָ צו בעזוכען זיינעם אַן'אַלטען פריינד, מיט וועלכען ער האָט זיך שוין נישט געזעהן אַ ריהה פון יאָהרען. עס איז מעגליך, אַז אין אַ פּאָר וואָכען אַרום וועט ד"ר שטיינבערג קומען קיין לאָדז אויף אַ פאָרלעזונג.

פאַר דער ליקווידאַציע פון שטרייק ביי די קאַטאַן-אַרבייטער

(וו) היינט וועט פאָרקומען אַ קאָנפערענץ וועגען ליקווידירען דעם דויערענדען שטרייק אין דער זאַקען-אינדוסטריע אַרבייטער וועט זיין דער אַרבייטס-אינספּעקטאָר וואַיטקעוויטש.

פּאָסט-איבערווייזונגען צווישען פּוילען און דעם וואַטיקאַן

(§) פון 1. פעברואַר אָן איז איינגעשטעלט געוואָרען אַ פערקעהר פון פּאָסט איבערווייזונגען צווישען פּוילען און דעם וואַטיקאַן. די איבערווייזונגען נעמען אָן אַלע פּאָסט-אַמטען אין לאָדז און סביבה. די העכסטע סומע, וואָס מ'קאָן שיקען פון וואַטיקאַן קיין פּוילען קאָן נישט זיין העכער פון 500 זל., פון פּוילען צום וואַטיקאַן 1000 ליר.

פון האַנדעלס-געריכט

באַנקראָט פון דער פירמע גוסטאַוו געסנער און אַנדערע אופאַדלאַשטשען

דאָס לאָדזער קרייז-געריכט האָט נעכטען געשטעלט אונטער „אַנ'אופאַדלאַשטש" די פירמע „גוסטאַוו געסנער", וועלכע בעזיצט אַנ'אַפּרעטור און פאַרבעריי אויף קילינסקי-גאַס 24. דער באַנקראָט איז ערקלערט געוואָרען אויף דער אייגענער ביטע פון דער פירמע, וועלכע עקזיסטירט שוין 60 יאָהר. לויט'ן פאָרגעשטעלטען בילאַנס פון דער פירמע בעטרעפען די אַקטיוון 1 מיליאָן 194,367 זל. די פּאַסיוון — 1 מיליאָן 500,656 זל. דאָס הייסט, אַז די פירמע האָט געליטען היזקות אויף אַ סומע פון 306,285 זל.

אַ צווייטע באַנקראָט איז ערקלערט געוואָרען דער פירמע „פרייטאַג און צוקער" אין זגערזש, דאָמבראָווסקאַ 27 וועלכע בעזיצט אַ לוין-שפּינעריי.

אַלס באַנקראָט איז אויך ערקלערט געוואָרען יחזקאל וואַקסבערג, אַ קאָלאָניאַל-סוחר פון פּיעטריקאָווער 31 („אַסטראַכאַנער געשעפט").

אַנ'אופאַדלאַשטש איז אויך ערקלערט געוואָרען אויף דער פירמע פון אַ. בראַמבערג, וועלכע פיהרט אַ הורט-געשעפט פון פוטער אויף פּיעטרקאָווער 31.

באַנקראָטען און רעגולאַציעס

דאָס לאָדזער האַנדעלס-געריכט האָט בעשטעטיגט דעם רעגולירונגס-אָפּמאַך צווישען דער באַנקראָטירטער פירמע יאָזעף מאַלטינגער (ווסכאָדניאַ 51) און איהרע קרעדיטאָרען. די פירמע רעגולירט איהרע חובות אויף 20 פּראָצענט. דער חוב, וואָס בעטרעפט 41,300 זל. וועט אָפּגעצאָהלט ווערען אין צוויי יעהרליכע ראַטעס.

די זאָקען-פאַבריק פון הירש בלאַוואַט האָט אַריינגעטראָגען און געריכט אַ ביטע וועגען בעשטימען איהר אַ „נאַדזאָר".

אַנ'אופאַדלאַשטש איז בעשטימט געוואָרען אויף מלך לעווין פון פּיעטריקאָווער 91.

* * *

אין שאַרגאָוו (נאַליטשען) האָט באַנקראָטירט די מאַנופאַקטור-פירמע פון לעאָן יאַבלאָנסקי. אין דער דאָזיגער פירמע איז לאָדז שטאַרק אַנגאַזשירט. די פּאַסיוון פון דער פירמע שטייגען איבער די אַקטיוון אויף 300 טויזענד זל.

ראַדיאָ פּראָגראַם

מיטוואָך, 12 פעברואַר

וואַרשאָ, (1412)
11.58 שעה צייכען
12.05—13.10 גראַמאָפאָן פּליטען-מוזיק
16.45—17.15 „ „
17.45—18.45 קאָנצערט פון הויז-אָרקעסטער
19.25 גראַמאָפאָן-פּליטען-מוזיק
19.40 ראַדיאָ-כראָניק פון מ. סטעפּאָווסקי
20.30—21.10 סאָליסטען-קאָנצערט
21.25—22.10 „ „ (פאָרטזעצונג)
22.25 ספּאָרט-בעריכט. לעצטע נייעס
23.—24.— טאַנץ-מוזיק פון האָטעל „בריסטאָל"

ווילנאַ (385)
16.15 מיליטער-מוזיק קאָנצערט
17.45—18.45 נאָכמיטאָג-קאָנצערט
19.05 „באַלאַדע" פון זעגאַדלאָוויטש

פּויזען (335)
14.— בערזען-בעריכט
17.45—18.45 שעה פון איבעראַשונגען
20.05 פּאָרטראָג איבער דער פּראַיינינגונג [illegible] איבערשלעזיענס מיט פּוילען
20.30—32.— לייכטע מוזיק

קראָקאָ (313)
19.25 „פאַשיזם און באָלשעוויזם" (ד"ר ק. קומאַניעצקי)

אויסלענדישער ראַדיאָ - פּראָגראַם

פראַנקפורט (390)
19.30 מאָצאַרט'ס שוישפּיל-מוזיק

שטאָקהאָלם (1348)
20.— קאָנצערט (2 סימפאָניע פון בעטהאָווען)

פּראַג (487)
20.15 בעטהאָווען'ס לעצטער קוואַרטעט-קאָנצערט

בערלין (418)
20.30 אָרקעסטער-קאָנצערט

ברעסלוי (325)
20.30 בראַהמס פידעל-קאָנצערט

לייפּציג (259)
21.— היינטיגע מוזיק

היינט אַמטירט די צוגאַב-פּאַפּאַר-קאָמיסיע

היינט הויבט אָן צו אַמטירען [illegible] פּאַמאַרסקאַ 18 די צוגאַב-פּאַבאָר קאָמיסיע פאַר'ן יאָהרגאַנג 1908 און עלטערע, וועלכע האָבען נאָך נישט רעגולירט זיך מיט זייער מיליטער-פּליכט און [illegible] נען נאָך נישט געשטאַנען פאַר אַ פּאָבאָר-קאָמיסיע.

היינט דאַרפען זיך צושטעלען די [illegible] וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 5, 8, 9 און 11 קאָמיסאַריאַט און [illegible] בען בעקומען רוף-צעטלען פון [illegible] שטאָט-סטאַראָסטווע.

די הייזער מוזען קאַנאַליזירט ווערען

(ב) מיר דערוויסען זיך, אַז טראָץ די בעמיהונגען פון די הויז-בעזיצער וועט דער לאָדזער מאַגיסטראַט נישט צוריקציהען די פאָדערונג וועגען צוואַנגס-קאַנאַליזירונג פון די הייזער אויף נאַסען, וואו עס איז שוין פערהאַן [illegible] נאַליזאַציע.

טעקסטיל-שטרייק אין אָזאָרקאָוו

(§) צוליב'ן נישט אויסצאָהלען די אַרבייטס-לוינען דויערט אַ לענגערע צייט אַ שטרייק אין וואַלטענבערג'ס פאַבריק אין אָזאָרקאָוו. נעכטען האָט אַ דעלעגאַציע פון די שטרייקענדע בעזוכט [illegible] אַרבייטס-אינספּעקטאָר אין לאָדז [illegible] דער ביטע צו אינטערווענירען [illegible] סכסוך.

די סענסאַציע מיט געהאַרד הויפּטמאַנ'ס נייעם ראָמאַן וועגען אַ פרוי, וואָס מוז טיילען איהר ליבע מיט אַ צווייטער

דאָס בוך ווערט איצט דיסקוטירט אין דייטשלאַנד. — מען זאָגט, אַז דאָס בוך איז גענומען פון זיין אייגענעם לעבען. — וואָס דאָס בוך דערצעהלט.

די אַלטע פראַגע, צי קאָן אַ מאַן ליב האָבען זיין פרוי און דער זעלבער צייט, וואָס ער פיהרט אַ ליבע מיט אַן'אַנדערער ווערט איצט דיסקוטירט אין אַנ'אינטעליגענטע קרייזען אין דייטשלאַנד. די פראַגע איז איצט אויפגעקומען צוליב דעם ראָמאַן „דאָס בוך פון ליידענשאַפט", וואָס דער בערוהמטער דייטשער שריפטשטעלער גערהאַרד הויפּטמאַן האָט ערשט פערעפענטליכט. דער ראָמאַן, אין דעם פאָרם פון אַ טאָגבוך, ווערט בעטראַכט ווי אַן'אויטאָביאָגראַפיע, וואו דער איבער 70-יעהריגער שריפטשטעלער ענטפּלעקט צום ערשטען מאָל זיין אינטימע, איינענע איבערלעבונגען און פאַמיליען-אַנגעלעגענהייטען. עס זעהט אויס, ווי אַ מין ווידוי און אַ פערענטפערונג פאַר דער אומלעגאַלער ליבע, וואָס ער האָט געפיהרט אין דער צייט, ווען ער איז געווען פערהייראַטעט.

דער ראָמאַן הויבט זיך אָן אין 1894, ווען דער העלד פון דער געשיכטע איז נאָך געווען ערשט פערהייראַט, שמעהליך פערליבט אין זיין שעהנער, שוואַרץ-חנ'עוודיגער פרוי מעלוטאַ. טראָץ צו דער טראַדיציע פון דער טיפּישער דייטשער פרוי, האָט מעלוטאַ טריי און איבערגעבען געליבט איהר מאַן. דעם שריפטשטעלער און דראַמאַטורג און האָט איהם געבוירען צוויי קינדער. אַ צייט האָבען זיי געלעבט גליקליך און צופרידען, יעדער איינער פון זיי טעטיג אויף זיין געביט: ער — אין שרייבען, אַרומרייזען; זי — אין הויז אַלס אַפּהיטערין פון דער היים און קינדער. אַזוי האָט עס געדויערט, ביז ער האָט זיך בעקענט מיט זיין שפּעטערער האַרצענס-געליבטער, אַנאַ.

ווי די מעהרסטע „האַרצענס-געליבטע", איז אַנאַ געווען אַ פּוילשמעדיגער געגענזאַץ צו זיין געזעצליך-פערהייראַטע פרוי. מעלוטאַ איז געווען פערטיפט אין איהר הויז, פערטון מיט די קינדער, געזעצט, קאָנסערוואַטיוו. אַנאַ, דאַגעגען, איז געווען יונג, אַנ'אַרטיסטקע, אַ וויאָלין-שפּילערין, מיט אַ דראַמאַטישען טאַלאַנט און פלעגט אָפּט אויפטרעטען אויף דער בינע. זי איז געווען לייכטזיניג, הונרייסענר, אַנ'אמת'ע „נשמה-מיידעל".

די טראַגעדיע הויבט זיך אָן, ווען דער יונגער פערליבטער ליטעראַט איז פונדעסטוועגען פול מיט ליבע און אַכטונג פאַר זיין פרוי און קערט זיך אום פון בערלין צוריק אינ'ם קליינעם שטעטעל, וואו ער האָט געוואוינט. דער אמת וועגען זיין נייער ליבע איז צו גרויס, אַז ער זאָל איהם קאָנען בעהאַלטען. ער בעשליסט דערום, אַז וואָס עס זאָל נישט פּאַסירען, קען הויפּאָקריט וועט ער נישט זיין: זיין פרוי מוז וויסען וועגען זיינע איבערלעבונגען. אינ'ם „טאָגבוך" דערצעהלט ער, ווי ער האָט עס געטהון:

„שפּעטער האָב איך בעגריפען, אַז מיט מיין דערצעהלונגען האָב איך ווי דער געפיהרט אַנ'אָפּעראַציע, וואָס האָט פונאַנדערגעשניטען די סאַמטע אָדערן און מוסקולען, וועלכע האָבען צוזאַמענגעהאַלטען אונזערע בייד'נס הערצער".

די רעזולטאַטען פון דעם ווידוי האָבען זיך, נאַטירליך, געלאָזט מערקען אין דעם געשטערטען פאַמיליען-לעבען. ער דערצעהלט:

„איך געה אָפּט שפּאַצירען מיט מעלוטאַ'ן. אַפילו יונגע געליבטע קאָנען נישט זיין צערטליכער און איבערגעגעבענער ווי מיר זענען זיך געווען. פלוצלינג בעווייזען זיך אָבער טרערען אין איהרע אויגען.

— וואָס בויזטו אַזוי בעטריבט פלוצלינג? — פרעג איך ביי איהר.

— אַנאַ — רעדט זי שטיל אַרויס צווישען צוזאַמענגעדריקטע ליפּען. — איך האָב אַזוי פיל געלימען טראַכטענדיג וועגען איהר, אַז מעהר ליידען קאָן איך נישט. איך האָב דאָך אַ גרעסערע רעכט אויף דיר, ווי זי. און אַפילו ווען שלימסט דערום, אַז וואָס עס זאָל נישט פּאַסירען [illegible]

[illegible]

נאָוועלע צום איסטאָוו וועגן אומזאַץ-שטייער איז שוין אינגאַנצן פערענדיגט

צו די פּאָסטולאַטען פון סוחר'טום זענען גענומען אין אכט, ווערט מען אייניכען זעהן

(§) די לאָדזער אינדוסטריע- און האַנדעלס-ספערען האָבען די לעצטע צייט אייניגע מאָל אינטערוועניערט ביי דער קאָמפּעטענטער מאַכט און וואַרשע מכח נאָוועליזירען דעם אינצט-פּערפּליכ- טענדען אוסטאַוו וועגען אומזאַץ-שטייער. די ווירטשאַפטליכע קרייזען האָבען אויפ- מערקזאַם געמאַכט דער רעגירונג, אז דער אומזאַץ-שטייער איז נישט צוגע- פּאַסט צו די אינצטיגע פערהעלטנישען און דאָס אַנווענדען איהם ביי הײַנטיגען טאָג ווירקט פּאַטאַל אויף דעם אַלגעמיי- נעם מצב פון לאַנד. און אַלעמען איז שוין בעוואוסט, אז די רעגירונג איז נישט לאַנג צוריק צוגעטרעטען נאָוועלי- ליזירען דעם אוסטאַוו און געגען דעם נאָוועליזירונגס-פּראָיעקט האָט דאָס ווירטשאַפטליכע לאַנד אויפגעהויבען א נײַעם „ווייצעקו". אינצט הערען מיר, אז דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום האָט שוין פערענדיגט די אַרבייטען אַרום דער רע- פאָרמירונג פון אומזאַץ-שטייער.

ס'וועט נישט לאַנג דויערן און מיר וועלען זעהן, מיט וואָס פאַר א נײַעם גליק מען איז אונז פון דאָסנט מזכה!...

אַנ'אויסלאַנד-פּאַס פאַר 100 זל.

וועט מען קריגען שוין אין 2 וואָכען אַרום

אין „רזיעטשניק אוסטאַוו", וואָס איז ערשינען נעכטען, איז פערעפענטליכט א פעראָרדנונג פון אינערן-מיניסטער וועגען נײַע פּאַס-אָפּצאָהלונגען. דער אָפּ- צאָהל פאַר אַנ'אויסלאַנדס-פּאַס וועט בע- טרעפען 100 זל. פאַר יעדע רייזע. דער- ביי וועט אַזא פּאַס זײַן גילטיג א גאַנץ יאָהר. א פּאַס, וואָס זאָל זײַן גילטיג אויף מעהר-מאָליגע אויסלאַנד-רייזעס וועט קאָסטען 250 זל., א האַנדעלס-פּאַס — 20 זל., א מעהרמאָליגע הויפלענדישער האַנדעלס-פּאַס וועט קאָסטען 150 זל. בײַם אויסאַרבייטען אויסלאַנדס-פּעסער וועלען נישט צוגענומען קיין שום צוגאָ- אָפּצאָהלען. די מאַכט וועט איז זיך פון דער ראַזגעגער פעראָרדנונג קאָנען אַרוים געגעבען א חוץ די ייגחה-פּעסער צו 20 זל. אויך אונגאַנצען אומזיסטע אויסלאַנדס- פּעסער.

די פעראָרדנונג וועגען די נײַע פּאַס- אָפּצאָהלען טרעט אין קראַפט דעם 25 ד. ח.

רעגיסטראַציע פון קוילהו-בעדערפטיגע

הויבט זיך אָן הײַנט

מאָנטאָג אָוונד איז אין לאָקאַל פון דער קהלה פערגעקומען א פערזאַמלונג פון די אַפּיטעקוניסים. דעם פּאָרזיץ האָט געפיהרט פּרנס אַרוו. ווייצמאַן. אויף דער פערזאַמלונג זענען געוועהלט געוואָ- רען פּאַרזיצענדערס פון אַלע אַפּיטעקונגעם ראַיאָנען.

אין 1. ראַיאָן איז געוועהלט געוואָרען אַלס פּאַרזיצענדער דער אַפּיטעקון דוד קשעפּיצקי, אין 2. — אברהם הערש גרינענבערג, אין 3. — משה בענדעל, אין 4. — ב. אויצקאָוויטש, אין 5. — ש. שורלאָוויטש, אין 6. — ל. געריבאַט, אין 7. — פּתחיה קאַץ, אין 8. — אברהם קאַץ. עס איז בעשלאָסען געוואָרען אָנ- הויבען די קוילהו-אַקציע און פון הײַנט, מיטוואָך אָנהויבען רעגיסטרירען די וואָס נויטיגען זיך אין דער שטיצע. די רעגיס- טראַציע וועט פּאָרקומען הײַנט מיט- וואָך. מאָרגען, דאָנערשטאַג און ... פון האַלב 8 ביז 10 אָוונט און די לאָ- קאַלען פון די ראַיאָנען.

נאַכט-דיזשורען אין די אַפּטייקען

מ. ליפּיעץ'ס פּעטריקאָווער 193, מ. מוי- לער פּעטריקאָווער 46, גראַשקאָווסקי קאָנסטאַנטינער 15, פּע־עלמאַו צענעל נישאַ 64, ניעוויאַרצווסקי אַלעקסאַנדער ראָווסקאַ 37, יאַנקיעלעוויטש אַלטער מאַרק 9.

אין דריי שורות

לאָדזער נײַעס בקיצור

לויט א לעצטער סטאַטיסטיק בעשעפטיגט די גאַנצע פּוילישער טעקסטיל-אינדוסטריע 189,500 אַר- בייטער, דאָס רוב פון זיי אין לאָדז.

* * *

אין יאַנואַר זענען אין לאָדז פּראָטעסטירט גע- וואָרען 41019 וועקסלען אויף 9,370,099 זל, ד. ה. אַביסעל ווייניגער, ווי אין דעצעמבער.

* * *

דעם קומענדיגען זומער וועט אין לאָדז אויפגע- בויט ווערען א צענטראַלער וואָקזאַל פאַר אויטאָ- בוסען.

* * *

די לאָדזער פּוילישע פּרעסע האָט שוין אנגעהוי- בען א קאַמפּאַניע, אז דעם היי־יאָהריגען ליטעראַ- טור-פּריז פון לאָדז זאָל בעשטימט ווערן ... ... לינסקי'ן.

* * *

(מ) די פּערגאַנגענע וואָך זענען אין לאָדז פּער- צייכנט געוואָרען 174 פאַלען פון אנשטעקענדע קראַנקהייטען.

פאַרשטעהער פון פינאַנץ-מיניסטעריום

קומען קיין לאָדז קנעלען מיט די שטייער-נאַטשעלניקעס הלכות-שטייערן

(§) ווי מיר האָבען שוין געשריבען, ווערט דעם 14. ד. ח. אין לאָדז פּאַרקו- מען א קאָנפערענץ פון די שטייער- נאַטשעלניקעס. צווישען אַנדערען וועט די קאָנפערענץ זיך בעשעפטיגען מיט דער פראַגע פון דער נאָהענטער שאַצונג פון אומזאַץ-שטייער פאַר 1929.

אין שייכות דערמיט האָבען מיר זיך געלעטען געווענדעט צום נאַטשעלניק שי- דאָרסקי, וועלכער איז בעאויפטראַגט גע- וואָרען פון פינאַנץ-מיניסטער צונויפ- צורופען די דאָזיגע קאָנפערענץ. נאַ- טשעלניק שידאָרסקי ערקלערט, אז דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום שרײַבט-צו דער קאָנפערענץ א גרויסע בעדייטונג און דאָס מיניסטעריום שיקט אַהער קיין לאָדז אייניגע העכערע בעאַמטע, וואָס זענען בעהאַוונט אין שטייער-פראַגען. די קאָנפערענץ האָט אויך דעם ציל אויפצוקלעהרען און אויסצוטײַטשען פאַר די שטייער-נאַטשעלניקעס די ספקות, וואָס ענטשטעהען בײַם אונטערפירעמי- רען און דער פּראַקטיק די שטייער-אוס- טאַוועס.

טעאַטער און קונסט

די „שחיטה"

אין יודישען טעאַטער

די יודישע טרופּע און „פילהאַרמאָ- ניע", וועלכע האָט אינצט נאָך א בערגע- נינצטע צאָהל טעג צום שפּילען, פיהרט אויף צו בילינע פּרײַזען 2 בעליבטע פּיעסען: פרײַטאָג דעם 14. פעברואַר די פּאָפּולערע פּיעסע פון משה שאָר „געצוואונגענע חתונה" און 4 אַקטען מיט שעהנע נומערן געזאַנג און טענץ. מאָנטאָג, דעם 17. פעברואַר, דאָס בע- וואוסטע ווערק פון יעקב גאָרדין „די שחיטה".

טשיקאַווע המצאה פון שווינדלער

איבערגעלאָזט סחורה געגען א קוויטונג און אויסגענאַרט וועקסלען אויף 12000 זל.

(וו) אין לאָדזער אומגעגענד האָט לעצטענס געגומען „אַרבייטען" א נײַער מין שווינדלער, וועלכע האָבען אויף אנ'אָריגינעלען און גרינגען אופן אויס- געשטעלט צום נאַרען מעהרערע פּער- זאָנען, דערונטער אויך פּויערן. אייניגע פּערזאָן האָבען פערגעלעגט סחורה צו שפּאַט-בילינע פּרײַזען, זיי ווילען אפילו נישט קיין געלד. זיי לאָזען איבער די סחורה און פערלאַנגען נאָר מען זאָל זיי געבען א קוויטונג. די קונים האָבען אָבער אין א קורצע צייט אַרום בעקו- מען מעלדונגען פון די רעיענטען, אז זייערע וועקסלען זענען געגאַנגען צום פּראָטעסט. די קונים וועלכע האָבען נישט געוואוסט פון קיין פּתור וחלום, זענען געגאַנגען צום רעיענט און דאָרט האָט זיך אַרויסגעוויזען, אז אַנשטאַט א קוויטאַנציע, וואָס די קונים האָבען געוואָלט אונטערשרײַבען, האָבען זיי אונז טערגעשריבען וועקסלען, וואָס זענען נאָכדעם אויסגעשטעלט געוואָרען. די אויספאָרשונג אַרום די שווינדלערען האָט פעסטגעשטעלט, אז 25 וועקסלען זענען גוט צוזאַמענגעקלעפּט געוואָרען ווי א קוויטונגס-ביכעל, וואָס האָט איינ- געבראַכט 12000 זל. די אַרעסטירטע שווינדלער זענען: חנא-הערש פּריילאַך (פּאָלוטשער מאַרק 7), אברהם שמואל קראַווינצקי (פּאָמאָרסקאַ 26).

א בריף אין רעדאַקציע

ערלויבט מיר, ג' ה' רעדאַקטאָר. זיך געזעגנען מיט מיינע פערעהרער דורך אײַער ווערטער צײַטונג. געוועגליך א גאַסטראָליאָר פאָהרט ער אוועק, ווערט אין די צײַטונגען ווי אויך אין די אַפי- שען דערמאָנט די געזעגנונגס-פאָרשטע- לונג. דאָ מוז איך זיך ספּעציעל גע- זעגנען דורך דער צײַטונג, ווייל איך בין פּלוצלינג אנגאַזשירט געוואָרען אין לאָנדאָן און עס איז מיר אונמעגליך צו וואַרטען נאָך א וואָך, אום צו געזעגנען זיך מיט'ן פּובליקום פון דערבײַזהנע.

איך ווינש אַלע מיינע פרײַנד און פער- עהרער א גליקליכען „זײַ-געזונט" און איך האָף, אז מיר וועלען זיך ווידער זעהן מיט דרך ארץ

בעטטי הענינג

וואָס ווערט הײַנט געשפּילט

אין טעאַטער — אין קינאָ

אַרדט: „חי געלעבט".

שטאַטיש טעאַטער: „דער בראַווער זעלנער שווייק".

קאַמעראַל טעאַטער: „דער ליבהאָבער פּרוי ווידאַל".

באַפּולאַרני: „אינטריגע און ליבע".

קאַזינאָ: „דאָס גאָלדענע מיידעל".

לונאַ: „פּיער טיטולנים".

ספּלענדיד: „ניו-יאָרק אין דער נאַכט".

גראַנד-קינאָ: „האַנדגעלד אויף גליק".

פּאַלאַס: „בריף פון דער אונבעקאַנטער".

קאַפּיטאָל: „דער חלום פון א ליבע".

אָדעאָן: „דער בונד פון קאַוואַלירען".

ספּולדזשעלניאַ: „אויפ'ן וועג פון שאַנדע".

זאַכענטאַ: „אונטערגעליכע ליבע".

וואָדעוויל: „דער בונד פון קאַוואַלירען".

אַפּאָלאָ: „צווישען מענשען פרעסער".

טשאַרי: „די לעצטע פּאַסירונגען פון מאָושאַן".

קאָרסאָ: „די נקמה פון משוגענעם".

אַשוויאַטאָווי: „וואָס שנעלער".

לאָדזער קאַמעראַל-טעאַטער

„אַרדט"

אַלעע 1-טער מאַי 2

פּריהער ענגלישער זאַל

קינסטלערישער לײַטער: משה בראָדערזאָן
דירעקציע: יוסף סטרוגאַטש.
קאָמפּאָזיטאָר: דוד בייגעלמאַן.
קאָנפערענסיער: נתן רייכענבערג

הײַנט 9.30 אָוונד

ווערט געשפּילט

חי געלעבט

18 שלאַגער נומערן.

הנחה-בילעטן זענען הײַנט גילטיג

בילעטען צו בעקומען אין דער קאַסע פון טעאַטער יעדן טאָג פון 1—11 און פון 5 נ"מ

---

7 און א האַלב מיליאָן זל. שטייער פון קינאָ-בילעטען

האָט לאָדז געצאָהלט די לעצטע 5 יאָר

געמעגדיג און אַלע די סובסידיעס, וואָס דער לאָדזער מאַגיסטראַט האָט בעשטימט פאַר'ן הינגען שטאָט-טעאַטער, בעווייזט א ספּעציעלע צופער-טאַבעלע פאַר די לעצטע יאָהרען, אז די לאָדזער וועלבסטפערוואַלטונג האָט דערלענגט צו יעדען פערקויפטען בילעט פון שטאָט- טעאַטער אין 1925 51 גראָשען, אין 1926 — 36 גר., אין 1927 — 25 גר., אין 928 — 3 גר.

היות פון 1924 ביז סוף 1929 האָט דער מאַגיסטראַט אין לאָדז אָפּגענומען שטייערן פון קינאָ-בילעטען אויף אַנ'- אַלגעמיינע סומע פון 7 מיליאָן 555,765 זל., — קומט מען צום אויספיהר, אז די הינגע קינאָ-טעאַטער'ס האַלטען-אויס דאָס שטאָט-טעאַטער.

סטרוזשעס פּראָטעסטירן

(וו) די לאָדזער סטרוזשעס זענען אונצופרידען פון דער איצטיגער לאַגע און זײַער פּאַך, מחמת עס איז נאָך ניט אונטערגעשריבען געוואָרען קיין נײַער אָפּמאַך. זיי רופען דערביי א גרויסען פּאַטעסט-מיטינג.

פאַר קאָמוניסטישע טעטיגקייט 2 יאָהר שווערע תפיסה

און פערלירען אַלע רעכט

דורב'ן לאָדזער קריי-געריכט איז א געוועזענע רחיים פּושעדגאָוועס, וועלכע פער'מישפּט געוואָרען אויף 2 יאָהר שווע- רע תפיסה און פערלירען אַלע רעכט איז בעשולדיגט געוואָרען אין קאָמוניס- טישער טעטיגקייט.

בלוטיג געשלעג צווישען פּוהרמאַנעס

(וו) אויף וועגלאָוואַ 8 איז נעכטען ענטשטאַנען א געשלעג צווישען פּורמאַ- נעס. בעת מעשה זענען שווער פערווונ- דעט געוואָרען משה און הערש קאַפּל.

לעזט און אַבאָנירט דאָס „לאָדזער טאָגעבלאַט"

יונגע דאָקטוירים

וועלען מוזען פאַרשטעלען צייגנישן פון זייער שפּיטאַל-פּראַקטיק

(§) פון 1. מערץ ד. י. וועט יונגע- וועגדעט ווערען מצד דער אַרמיניסטראַ- טיווער מאַכט די פאָדערונג, אז יונגע דאָקטוירים וועלען מוזען פאַרשטעלען דאָקומענטען וועגען אַרורכגעמאַכטער שפּיטאַל-פּראַקטיק. אָהן אַזא דאָקומענט וועט קיין שום דאָקטאָר נישט האָבען קיין רעכט צו פּראַקטיצירען. דערביי וועט אָנערקענט ווערען די פּראַקטיק נאָר אין גרעסערע שפּיטעלער, וואו עס זענען פאַרהאַן מינדעסטענס 200 בעטי- לער. צווישע יונגע דאָקטוירים האָט די דאָזיגע פעראָרדנונג אַרויסגערופען א געוויסע בעאונרוהיגונג.

די געהיימנישען פון דער רויטער ווילע

שפּאַנענדער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען.

(46-טע פּאָרטזעצונג)

צימאַרינעס באַלד אין דער פּריה, איידער סטראָנסקי איז געגאַנגען צום אויספאָרשונגס-ריכטער, האָט ער נאָך אָפּ- געטרעטען אין פּאָסט-ביוראָ זיך דערוויכען, צי עס איז נישטאָ קיין שום ידיעה, אָדער דעפּעשע פאַר פאַני'ן.

נאָכדעם, ווי מען האָט פעסטגעשטעלט, ווער ער איז, האָט מען איהם געזאָגט, אז ערשט מיט עטליכע מינוטען צוריק איז אָנגעקומען א דעפּעשע פאַר פאַני'ן, און וועלכער עס איז געווען געשריבען אַט וואָס:

„איך בין אָנגעקומען גליקליך אויפ'ן אָרט. איך וואַרט מיט אונגעדולד אויף דיר. קום גלײַך צו פאָהרען. איך וועל דיר זײַן זעהר דאַנקבאַר. י. ה."

די דעפּעשע איז אָנגעקומען פון דאַנציג. עס איז גאָר קיין צווייפעל נישט געווען, אז דאָס האָט יעזשי זי אַרוים- געשיקט.

סטראָנסקי האָט איבערגעשריבען די טעלעגראַמע אויף א שטיקעל פּאַפּיר, און באַלד נאָכ'ן פריהשטיק איז ער גע- לאָפען צום אויספאָרשונגס-ריכטער.

דער אויספאָרשונגס-ריכטער האָט איינגעזעהן, אז דער נאַנצער ענין איז זעהר א דרינגענדער, און מען טאָר בשום אופן נישט פערשלעפּט ווערען. דעם זעלבען טאָג האָט סטראָנסקי געמוזט פאָהרען קיין דאַנציג און זיך פערשטענדיגען מיט דער פּאָליציי, וועגען דער גאַנצער זאַך. עס האָט געמוזט געהן וואָס שנעלער, אַזוי, אז יעזשי זאָל זיך נישט כאַפּען, אז מען זוכט איהם שוין דאָ אויך.

— מיר ווייסען דאָך אָבער נישט, וואו ער איז — האָט סטראָנסקי געזאָגט — הײַנט אין דער פריה איז ער נאָך געווען אין דאַנציג. יעצט איז ער שוין אפשר ווייטער געפאָהרען. אַ חוץ יעדעם האָבען מיר אויך נישט זײַן אַדרעס.

ער האָט פאַרגעשטעלט דעם ריכטער זײַן גאַנצען פּלאַן. נישט מוז נאָך פערבלײַבען אין לאָדז עטליכע, העלפטענס פינף אָדער זעקס טעג, ביז ער וועט פּוילקאָם געזונד ווערען. יעדענפאַלס וועט ער דערווייל קאָנען עטליכע מאָל אין טאָג געהען אויף דער פּאָסט נאָכפרעגען, צי עס איז נישטאָ ווידער קיין ידיעות פאַר פאַני'ן, אָדער זי האָט נישט אוועק- געשיקט קיין בריף נאָך דאַנציג.

דורך דער צייט וועט סטראָנסקי זײַן אין דאַנציג, און אַבזוכען זײַן געוועזענעם בעל-הבית. ער וועט זיך פערשטענדיגען מיט'ן נאַטשעלניק פון דער דאָרטיגער פּאָליציי, וואָס אַנבעלאַנגט דעם אַרעסט, און ער וועט וואַרטען אויף זנידש'ן. וועלכער וועט זיכער זײַן נויטווענדיג.

סטראָנסקי האָט בעקומען א בעפולמעכטיגונג פון ריכ- טער צו אַרעסטירען האַרטמאַנ'ען און דערמיט איז ער גע- גאַנגען צו זנידש'ן.

— — — — — — — — — — — — —

ווען פרוי סאַפיר איז אַריין אין צימער, וואו איהר מאַן איז געזעסען מיט פעליציא'ן און זי' בעדיענט, איז זי געווען שטאַרק בלאַס און אויפגערעגט. דאָס האָט זי מיט זיך גע- פיהרט די סלעצטען קאַמף זאָל זי אַלץ אויסזאָגען, הײַנט עס בעשולדיגען זיך אַליין. זי איז געווען שטאַרק פערצווייפעלט און נישט געוואוסט וואָס צו טון. זי האָט פערשטאַנען, אז זי מוז די ערשטע אָנהויבען צו דערציילען, אויב נישט וועט זי פערשוינט ווערען מיט אַזויפיל פראַגען.

פרי אויסצומײַדען אַלע פּרטים האָט זי אָנגעהויבען פון פּאָרפאַל, וואָס איז פאָרגעקומען דעם לעצטען פריהמאָרגען. זי האָט געגעבען מעהר ווייניג אָנצוגעהערען וועגען דער גע- וואַלדיגער סצענע, וואָס האָט זיך אָפּגעשפּילט צווישען איהר און יעזשי'ן. זי האָט נאָר נישט דערציילט וועגען דער ער- מאָרדונג פון מעשמעלאַקאָפּ'ן און זי האָט אויך פערשוויגען וועגען אַנפּאַל אויף איהר און זנימש'ען.

אפשר האָט זי עס געטון דערפאַר, ווייל זי האָט צוגע- זאָגט סטראָנסקי'ן, אז זי וועט קיינעם וועגען גאָרנישט דער- צעהלען. זי האָט אויך געטראַכט וועגען דעם, אז יעזשי, וועל- כער דאַרף אין קורצען דורך אַלע געטאָרעלט ווערען, דאַרף נישט דער ערשטער דורך איהר בעשמוצט ווערען.

זי האָט נישט פערשטאַנען, ווי אַזוי צו האַנדלען, און זיך נישט געקאָנט אָפּגעבען א דין-וחשבון פון אַלעם.

ווען זי איז געבליבען עטליכע מינוט אַליין, האָט זי זיך דערמאָנט אָן די הערליך-שעהנע טעג, וואָס זי האָט פער- בראַכט מיט איהם, און אַלע איהרע פרייהרען, ליידען און האָפנונגען: עפּיס האָט זי געפיהלט, אז זי ענדערט זיך פון מינוט צו מינוט. די פערשידענסטע געדאַנקען האָבען זי בהדר געמאַטערט און עס האָט זיך איהר אויסגערוכט, אז די גורערטערעכטונגע, געמיינע האַנדלונג פון דאָזיגען מענש, האָט נאָך מעהר פערשטאַרקט איהר ליבע צו איהם.

דערפאַר טאַקע האָבען איהרע ווערטער, רעטאָלט, ווען זי האָט דערצעהלט איהר מאַן וועגען יעזשי'ס אָפּוועזענהייט, וועגען זײַן צוריקקעהר אין דער פריה, וועגען איהר ווויזיט ביי איהם, און וועגען יעזשי'ס אויפגעבראַכטקייט — נישט קוקענדיג אויף איהרע און פעליציא'ס ליידען, געקלונגען מעהר פערטיידיגעריש ווי אַנקלאַגעריש.

ווען פעליציא האָט ווייטער געוואָלט איהם בעשולדיגען, האָט פרוי סאַפיר ווידער געפּינען א מאָטיוו איהם צו פער- מילדערן, אַזוי אז ד"ר סאַפיר, נאָכ'ן געשפּרעך מיט זיי ביי- דע, אָט געוואָלט אָפּשוואַכען פעליציא'ס מיינונג וועגען יע- זשי'ן און איהם רעכטפערטיגען.

— קונד מיינס — האָט ער זיך צו איהר געווענדעט — דאָס לעבען לערנט אונז זײַן געדולדיג און אויסגעהאַלטען. איינגעפינענדיג, אז דו האָסט געבראַכט פיל סיבות צו זײַן נישט צופרידען, פונקט אָבער זיכער, אז דו האָסט געבראַכט פער- לאָזען דאָס הויז פון דײַן מאַן?

ער האָט פּלוצלינג איבערגעריסען דאָס געשפּרעך, און טאָלערנדיג פעליציא'ן צו זיך, האָט ער צוגעגעבען:

— ווילסטו אַלץ פערטראַכטען דײַן פּאַסער? — אויב יאָ, וועל איך זיך אַוועקזעצען און א טראַכט טון ווי אַזוי צו ער- לעדיגען דעם גאַנצען ענין אַזוי צו זײַן דעראַמת'ער אויפריכ- טיגער שופט.

אַז אַזוי רעדענדיג מפּלומר'שט און שפּאַס, האָט ער זיי געגעבען פאַר דער האַנד, אַרײַנגעפיהרט אין עסצימער, וואו עס איז שוין געשטאַנען אַנגעגרייט דאָס פריהשטיק.

דורך דער צייט, וואָס זנימש איז געווען אַליין, האָט איהם בעזוכט די פרוי סאַפיר. זי איז געקומען פרעגען איהם, צי ער האָט נישט קיין ידיעות וועגען איהר איידעם. סטראָנ- סקי האָט איהר געזאָגט, אז לויט זײַן מיינונג געפינט זיך יעזשי אין אויסלאַנד און וואַרט אויף די ווייטערדיגע געשעה- ענישען.

דאַנציג. דאָס וואָרט, וואָס איז צווישען אַנדערע אויך דערמאָנט געוואָרען, איז איהר אַריין אין זכרון און זי איז אוועקגעגאַנגען מיט דער זיכערקייט, אז האַרטמאַן געפינט זיך דאָרטען.

די לעצטע טעג האָט פרוי סאַפיר זעהר א סך געטראַכט וועגען יעזשי'ן. זי האָט נישט געפיהלט אין זיך אַזויפיל כח און דרייסטקייט זיך מיט איהם צו שיידען, דערפאַר ווייל זי האָט איהם געליבט ביז משוגעת, טויזענד מאָל מעהר, ווי זי האָט אַליין געמיינט. יעצט, ווען זי איז געווען זיכער, אז זי וועט זיך שוין מיט איהם קיינמאָל נישט זעהען, האָט זי זיך ערשט דערמאָנט אָן אַלע פערגעניגענס און זיסע מינוטען, וואָס ער האָט איהר געגעבען. זי האָט ערשט יעצט געפיהלט, ווי שטאַרק ער איז איהר איינגעבאַקען אין האַרצען. די אַלע ליידען, די פערנאַסענע טרעהרען, די שלאָפלאָזע נעכט, וואָס זי האָט פערבראַכט א דאַנק איהם, אָן דעם אַלעם האָט זי יעצט פערגעסען. זי האָט יעצט אָנגעהויבען איהם פערטיי- דיגען און בערעכטיגען זײַן גאַנצע האַנדלונג לגבי איהר.

(דאָס ווײַטערע מאָרגען)

טעלעגראמען

פֿילשטענדיגער שלום צווישען די ציוניסטען און די נישט-ציוניסטען אין אמעריקא

נ י ו - י א ר ק, 11. (יט"א)
אין צוזאמענהאנג מיט דער סעסיע פֿונ'ם אדמיניסטראטיווען ראט פֿון דער „אגענץ" וואס ווערט פֿארקומען אין וואשינגטאן, האט פֿעליקס ווארבורג ערקלערט, אז אלע ידיעות, וואס האבען זיך בעוויזען אין דער ארץ ישראל פרעסע וועגען אנגעשטרענגטע בעציהונג צווישען די ציוניסטען און די נישט-ציוניסטען אין דער „אגענץ" זענען נישט ריכטיג. די בעציהונגען זענען איצט עפֿריינדליכע מעהר ווי פֿריהער.

אראבישע ווירטסלייט אין ירושלים נעגען בויקאט אויף יודען

י ר ו ש ל י ם, 11. (יט"א)
דא איז פֿארגעקומען א פֿערזאמלונג פֿון 16 אראבישע ווירטסלייט פֿון דער אלט-שטאט און ירושלים. זיי האבען זיך זעהר שטארק בעקלאגט אויף דעם אראבישען בויקאט, ווייל צוליב דעם האבען זיך אלע יודען ארויסגעצויגען פֿון זייערע הייזער און איצט שטעהען זיי לעדיג. די אראבער האבען בעשלאסען זיך צו ווענדען צום אראבישען עקזעקוטיוו און וועגען אפשטעלען דעם בויקאט, ווייל ער ברענגט מעהר שאדען די אראבער ווי די יודען.

י ר ו ש ל י ם, 11. (יט"א)
די אראבישע עקזעקוטיווע טיילט מיט אז סוף פֿעברואר וועט די אראבישע דעלעגאציע אפפאהרען קיין לאנדאן.

דעלעגאציע פֿון יודן אין מאנטרעאל
פֿאדערט בעזונדערע שולען פֿאר יוד. קינדער

ק ווע ב ע ק, (יט"א)
דער פרעמיער מיניסטער פֿון דער קאנאדישער פראווינץ קוועבעק האט אויפגענומען א יודישע דעלעגאציע פֿון מאנטרעאל, וואס האט געפֿאדערט, אז עס זאלען געשאפֿען ווערען בעזונדערע יודישע שולען פֿאר די מאנטרעאלע יודישע קינדער. דער מיניסטער האט ערקלערט, אז די קוועבעקער רעגירונג שטרעבט צו געפֿינען אזא לעזונג פֿון דער יודישער שול-פֿראגע, אז אלע טיילען פֿון דער יודישער בעפֿעלקערונג זאלען זיין צופֿרידען. די שווערינקייט פֿון דע טראזיגען פראבלעם בעשטעהט אין דעם, האט ערקלערט דער פרעמיער-מיניסטער, וואס בעת די איצטיגע דעלעגאציע פֿאדערט בעזונדערע שולען פֿאר די יודישע קינדער קומט צו איהם אן אנדערע דעלעגאציע פֿון מאנטרעאלער יודען, וואס פֿאדערט, אז דער היינטיגער שול-סיסטעם זאל פֿערבלייבען.

נייער ביל אין אמעריקאנער סענאט
געגען אונלעגאלע אנגעקומענע אימיגראנטען

וו א ש י נ ג ט א ן, (יט"א)
דער פֿארשטעהער פֿון טעקסאס אין סענאט (סענאטאר) האט אריינגעטראגען אין אמעריקאנישען קאנגרעס פאטמאן (דעם קאנגרעס א נייעם ביל געגען די אויסלענדער, וואס שמוגלען זיך אריין אונלעגאל אין די פֿעראייניגטע שטאטען. לויט דעם נייעם געזעץ וועלען ארויסגעלעגט ווערען שטראפֿען ביז 20.000 דאלאר אויף פֿערזאנען, אדער געזעלשאפֿטען, ווס בעשעפֿטיגען אונלעגאל אריינגעקומענע ארבייטער, וויסענדיג, דאס זיי זענען געקומען אין די פֿעראייניגטע שטאטען אויף אן'אונלעגאלען וועג. דאס געזעץ זעהט אויך פֿאר תפיסה-שטראף ביז איין יאהר.

דער געלד-מארק
ווארשאווער בערזע

ו א ר ש א ו. 11 פעברואר (טעלעפאן.)
דער דאלאר אין ווארשא איז געווען אין קויף 8.85 זל. אין פערקויף 8,87 זל. בערעכענט אין גאלד 172 זל.
דאלארובקא 78–80 זל.
באנק פאלסקי 182 – 184 זל.
8 פראצענטיגע לאדזער פאנד-בריף $66^1/_2$–$65^1/_2$ זל.
1 ביז 4 עמיסיע לאדזער טראמוויי אקציעס 93–95 דאלאר
די 5 עמיסיע לאדזער טראמוויי-אקציעס 88–90 "
גאלד רובעל 4.61 זל.
זילבער רובעל 2.38 זל.
זילבער רובל קליינגעלד 1.15 זל.
1 גראם ריינגאלד 5.9244 זל.
טענדענץ אהן ענדערונג.

לערענט זיך געהן!

(וו) די שטאט-סטאראסטווע מאכט אויפמערקזאם, אז אין מיטען וועג טאר מען בשום אופן נישט געהן, און נעגענפאל וועלען צוגעשטעלט ווערען פראטאקאלען. די פאליציי אינסטרוקטארען וואס לערנען לעצטענס געהן דעם לאדזער עולם, זשאלעווען טאקע נישט קיין פראטאקאלען פאר די, וואס שניידען דורך די מיט פֿון פֿוסגייער-פלאץ

„דאס יונגא וויזא"

ביים לאדזער פֿרויען פֿעראיין „וויזא" (פּשעיאזד 2) איז געשאפֿען געווארען א מיידעל-גרופע אונטערן נאמען „דאס יונגע וויזא". דאס פראגראם פֿון דער גרופע נעמט ארום: בילדונגס-ארבייט אין סעמינאריום, געשיכטע פֿון ציוניזם, קורס פֿון העברעאיש און ענגליש, גימנאסטיק און האנד-ארבייטען.

לעזט און אבאנירט דאס „לאדזער טאגעבלאט"

זאל פילהארמאניע נארוטאוויטשא 20

דעם 3. מערץ

דער שלאגער פֿון די פערוויילונגען פֿון דעם היי-יעהריגען קארנאוואל
גרויסע
פרעסע-רעדוטע

RADJO REICHER

לאדז, פיעטריקאווער 142, טעל. 115.57

דעטעקטארען פֿון 9 זל. אן קאמפלעטען מיט סלוכאווקע און אנטענע
פֿון 29 זל. אן
איינציג-ווירקזאמע אבסארפצירטע עלימינאטארען.

כשר בעקאנטמאכונג. כשר
איך מאך בעקאנט די ג' געוועזענע געסט, ווי אויך מיינע צוקונפֿטיגע געסט, אז איך האב צוריק ערעפֿענט מיין גוט בעקאנטען היימישן רעסטאראן, וואו עס ווערט ארויסגעגעבען היגיענישע, פרישע היימישע שמאקהאפֿטע מיטאגען צו ביליגע פרייזען
אונטער מיין אייגענער אויפזיכט.
ש. ל, דרעסלער, לאדז, פולנאצנא 25 №

לונגן-ליידענדע
פרעגט אייער דאקטאר און ער וועט אייך בעשטעטיגען, אז פֿון טוכאטעס שטארבען מעהר מענשען, ווי פֿון אנדערע קרענק. צוליב דעם דארף יעדער וועלכער ליידט אויף הוסטען, בראנכיט, היזעריגקייט, פלעגמא אויף די לונגען, אדער קאקלוש, דארף זיך תיכף נעמען צו היילען. אלס גוט מיטעל צו לונגען-קראנקהייטען האט זיך ארויסגעוויזען FAGOSOL ביים געברויכען Fagosol פערשווינדט אין א קורצער צייט דער הוסט, עס פערשטארקט זיך דער אפעטיט און דער קראנקער נעמט צו אויף דער וואג. Fagosol קאן מען בעקומען אין אלע אפטייקען. — הויפט-סקלאד:
H. Rozenstadt, Warszawa Pl. Grzybowski № 10

מעכאנישע שלאסעריי און ווייסעריי
J. Reder, Łódź
Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)
כ'נעם אן פערשידענע שלאסעריי-ארבייט און אויטאגענישע שווייסונגען אונטער גאראנטיע.
פריוואט-וואוינונג גדאנסקא 20, וו. 17.

האנדעלס-בילאנסען
פֿאר'ן יאהר 1929
ווערען פאכמעניש אויסגעפערטיגט
דורכ'ן ביורא „ארגוס"
36 זאבאדניא 36, טעלעפ. 10,847

Dr. A. Mazur
166-01 טעל. — 65, ווסכאדניא
נעמט אן פֿון 12,80—1.30 און 6—4 אוונט

ש. שאפירא
ביטעם ביורא
ציגעל-גאס 39, לינקע אפיצינע I שט.
(לאנגיעריגער רעכטסקאנסולענט פריער פעטריקאווער 25)
שרייבט אלע ארט געריכטס-אנקלאגעס אין אלע אינסטאנצען, ביטעס, בריף, איבערזעצונגען: פויליש, דייטש, רוסיש, פראנצויזיש געשעפטס-בריף אין אלע שפראכען (אויף שרייבמאשינע) שטרענג דיסקרעט.

וויכטיג פֿאר דאמען!
מאכע איך די עלעגאנטסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטעסטע היטע איבערארבייטע איך אויף גענצליך ניי. געדענקט די אדרעס:
פאר נאר 2.50 זל.
23 זאווארזסקא 23
אין הויף. 2-טען איינגאנג, לינקס פארטער.
בעמערק.: ניי היטען די לעצטע נייהייטען אין פיינער אויספערטיגונג 50 פראצ. ביליגער. ווי איבעראל
„TOLA"

אנאנסען אין „לאדזער טאגעבלאט" האבען דעם גרעסטען ערפאלג

דרוקזאכען
„אלערליי"
ווערען שנעל, און פראמפט אין דער פיינסטער אויספיהרונג און מאדערנסטער שריפט אויסגעפערטיגט. -
קלעפסידרעס
ווערען אין פערלויף פֿון 1 שעה
געדרוקט און אויסגעקלעפט אין דער גאנצער שטאט.
בוכדרוקערי"
ע. און מ. האמבורסקי
פיעטריקאווער 16, טעלעפאן 47

„דבר"
עתון פועלי ארץ-ישראל
Tel-Aviv P. O. B. 199 תל-אביב ת. ד.
השבון מיוחר בפ. ק. א. 191.300.
מי התחימה להורש — 10 זהוב.
מערב תנועת א"י העובדת של כל אגפיה ומפלגותיה —

א צימער
פאר 1 צוועצטועל 2 אנשטענדיגע יונגעלייט צו שלאפען פֿון זאפארט איבערצוגעבען אויף פיעטריקאווער 28 וו. 10.

Młody energiczny człowiek
stale zamieszkujący w Poznaniu poszukuje przedstawicielstwa poważnych firm. Zgłoszenia do administracji niniejszego pisma. sub. „R."

הלא חכמה תקרא,
ותבונה תתן קולה.
בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש,
אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום. איבער דעם זאלסטו קומען אין מיין
רעכטסקאנסולענטען-ביורא צו
ה' מאנעלא, פיעטריקאווער 17
זאכאדניא 52
טעלעפאן 148-79
וואו ס'ווערט פינקטליך און געוויסענהאפט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילנע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס אדוואלאניעס, קלאוזולעס, זאפעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגן דירות אין אוזשאנד ראזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
מיט אכטונג
ד. מאנעלא, רעכטסקאנסולענט
פיעטריקאווער 17

אלע דאמען און הערען
וועלכע ד. 28 אויגוסט פ. י. צווישען 3–4 נאכמ. זענען געווען עדות פֿון אומגליק, אין וועלכען מיין זוהן א. וו. איז דער-הרג'עט געווארען דורכ'ן טראמוויי № 113 אויף פיעטריקאווער 17, ווערען געבעטען אפצוגעבען זייערע אדרעסען אין געוועלב אויף זאוואדזקא 2, ווילדעמאן.

Zaginął kwit inkasowy na 3 weksle wydany przez Bank Kupiecko Kredytowy za 31.632 na imię Sz. Krywin Franciszkańska 15. Znalazcą proszę o zwrot za wynagrodzeniem do pana Krywina przy ulicy Franciszkańskiej 15. Niniejszy weksel unieważnia się.

Zaginęła Matrykuła
na imię M. Mozelsia uczeń 5-ej Klasy Żyd. Gimn. Męskiego przy ul. Magistrackiej 21, zwrócić Mozelsia Fiszera 14

מאן דלא ידע האי לאו גברא הוא (מועד קטן (ט"ז
אלע יודען מוזען וויסען, אז קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט פֿון פוילען, אלע ארט פאדאניעס ווי: סאנדאווע, סקארבאווע און אדמיניסטראציינע אויף שותפות-אקטען, וואוינונגס-אקציען, אפעלאציעס, ווילאנטשעניעס איבערזעצונגען (אויך העבראיש) א. ז. וו. שרייבט און ערלעדיגט לויט'ן אוסטאוו
רעכטסקאנסולענט: י. ח. בוזין
לאדז, אגראדאווא 3.
(עגזיסטירט זייט 1910.) צוגענגליכע פרייזען

אבאנאמענטס-פרייז: [illegible]
Redaktor-wydawca E. Hamburski
Drukarnia: E. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 16.